KOMISJA
EUROPEJSKA

Bruksela, dnia 4.12.2025 r.
COM(2025) 743 final

KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY

w sprawie strategii UE w dziedzinie narkotyków

WPROWADZENIE

Europa stoi w obliczu poważnych wyzwań w zakresie bezpieczeństwa, zdrowia i kwestii społecznych związanych z nielegalnym handlem narkotykami i zażywaniem narkotyków. Sytuacja ta wywiera ogromny wpływ na bezpieczeństwo i ochronę naszych miast i społeczności lokalnych. Coraz bardziej rozwinięte i wyspecjalizowane rynki narkotykowe, które wiążą się z przemocą, przyczyniają się do wzrostu przestępczości, uzależnień, przypadków przedawkowania, rozprzestrzeniania się chorób zakaźnych[1] i degradacji środowiska, destabilizując społeczności[2] i nadwyrężając zasoby publiczne.

Produkcja niedozwolonych środków odurzających, nielegalny handel nimi i ich dystrybucja stanowią **rozwijającą się działalność przestępczą na świecie prowadzoną na coraz większą skalę**. Połowa najniebezpieczniejszych siatek przestępczych w UE zajmuje się nielegalnym handlem narkotykami, a ponad dwie trzecie stosuje przemoc[3]. **Przepływy kokainy do europejskich portów**, docierające bezpośrednio z Ameryki Łacińskiej lub przez Afrykę Zachodnią, w ostatnich latach dramatycznie wzrosły[4]. **Siatki przestępcze wykorzystują technologie informacyjne i dostosowują swoje sposoby działania**, aby uniknąć wykrycia i przystosować się do środków kontroli. Dywersyfikują one operacje nielegalnego handlu, kierując je na mniej kontrolowane szlaki, i są coraz bardziej obecne w internecie, wykorzystując do czerpania korzyści platformy handlu elektronicznego i media społecznościowe oraz narzędzia służące anonimizacji i szyfrowaniu. Wykorzystują prekursory narkotyków, w tym projektowane prekursory narkotyków, do produkcji narkotyków syntetycznych i prowadzą nielegalny handel tymi substancjami. Przestępcy ci przenikają w głąb naszego społeczeństwa, **stosując przemoc, w tym z udziałem małoletnich**, co prowadzi do pogłębienia problemu braku bezpieczeństwa publicznego oraz destabilizacji społeczności, rodzin i gospodarek.

Zażywanie środków odurzających w dalszym ciągu powoduje poważne **problemy w dziedzinie zdrowia w UE**, których doświadczają w szczególności ludzie młodzi. Wraz ze wzrostem użycia kokainy i pojawianiem się nowych substancji psychoaktywnych wzrasta **ryzyko zatruć** i zgonów związanych z zażywaniem narkotyków, a liczba tych przypadków wyniosła w 2023 r. łącznie prawie 7 500[5]. Tendencje te powodują obciążenie dla systemów monitorowania oraz **utrudniają skuteczne działania na rzecz leczenia i redukcji szkód**. Nawet społecznie zintegrowane grupy coraz częściej stosują substancje pobudzające, takie jak kokaina, co wiąże się z ryzykiem doznania poważnego uszczerbku na zdrowiu i długotrwałych szkód. Zażywanie narkotyków zagraża zdrowiu i stabilności społecznej różnych grup, zwłaszcza tych, które już znajdują się w trudnej sytuacji.

Ponadto **produkcja środków odurzających i nielegalny handel nimi szkodzą środowisku** ze względu na zrzuty toksycznych odpadów chemicznych i niszczenie siedlisk, co wpływa na

[1] Agencja Unii Europejskiej ds. Narkotyków (EUDA) (2025), *Europejski raport narkotykowy 2025. Tendencje i osiągnięcia*.
[2] Komisja Europejska (2024), *Badanie Eurobarometr na temat wpływu narkotyków na społeczności lokalne*.
[3] Europol (2024), *Decoding the EU's most threatening criminal networks* [Rozszyfrowywanie najniebezpieczniejszych siatek przestępczych w UE].
[4] Biuro Narodów Zjednoczonych ds. Narkotyków i Przestępczości, *World Drug Report* (2025) [Sprawozdanie o rynku narkotykowym na świecie z 2025 r.].
[5] EUDA (2025), *Europejski raport narkotykowy 2025. Tendencje i osiągnięcia.*

przestrzeń, w której żyją lokalne społeczności, i stanowi wyzwanie dla organów ścigania, jeśli chodzi o likwidację laboratoriów narkotykowych i składowisk odpadów w bezpieczny sposób.

Obywatele wszystkich państw członkowskich odczuwają te zagrożenia w codziennym życiu. W niedawnym badaniu Eurobarometr czterech na dziesięciu respondentów wskazało, że nielegalny handel narkotykami i zażywanie narkotyków stanowią poważne problemy na zamieszkiwanych przez nich obszarach, a ponad jedna trzecia była zdania, że problemy te nasiliły się w ostatnich latach[6].

Aby sprostać rosnącym wyzwaniom związanym z zażywaniem narkotyków i nielegalnym handlem nimi, Unia Europejska potrzebuje ambitnego podejścia do polityki w dziedzinie narkotyków. Za pomocą niniejszej strategii Komisja wyznacza kierunek działań mających na celu **ochronę dobrostanu obywateli, poprawę zdrowia publicznego i zapewnienie bezpieczeństwa**, przy jednoczesnym promowaniu **multidyscyplinarnego podejścia do zapobiegania szkodom i wspierania odpornych, dobrze prosperujących społeczności oraz do ochrony środowiska**. Strategia ta wzmocni **gotowość i reakcję UE na obecne i przyszłe wyzwania związane z narkotykami**.

[6] Komisja Europejska (2024), *Badanie Eurobarometr na temat wpływu narkotyków na społeczności lokalne*.

RAMY STRATEGII W DZIEDZINIE NARKOTYKÓW: CELE I ZASADY PRZEWODNIE

Potwierdzając zaangażowanie UE na rzecz **zrównoważonego i multidyscyplinarnego podejścia**, strategia ma na celu ograniczenie zażywania narkotyków i zwalczanie przestępczości zorganizowanej dzięki wzmocnieniu opartych na **dowodach naukowych** środków stosowanych w dziedzinie zdrowia, spraw społecznych i bezpieczeństwa. Zorganizowane grupy przestępcze wykorzystują luki prawne i różnice w polityce, a w krajobrazie **narkotyków** zachodzą dynamiczne zmiany. Strategia propaguje zatem **zintegrowane podejście** do polityki w dziedzinie narkotyków, opowiadając się za koordynacją na szczeblu unijnym, krajowym, regionalnym i lokalnym. Łączy tym samym działania w zakresie bezpieczeństwa, zdrowia i spraw społecznych jako sposoby zabezpieczenia przed potencjalnymi kryzysami narkotykowymi, zapewniając ochronę obywateli i społeczności oraz redukcję szkód.

Strategia wspiera kompleksową współpracę zainteresowanych stron w ramach **podejścia obejmującego całe społeczeństwo** przez wzmocnienie współpracy sektorowej i partnerskiej oraz aktywne zaangażowanie społeczeństwa obywatelskiego.

W strategii uznano istnienie wzajemnych powiązań między produkcją narkotyków, nielegalnym handlem nimi i ich zażywaniem oraz uwzględniono transgraniczny charakter wyzwań związanych z sytuacją w zakresie narkotyków, w związku z czym propaguje się w niej **koordynację reakcji na szczeblu międzynarodowym** we współpracy z partnerami z całego świata. Celem strategii jest kształtowanie polityki w dziedzinie narkotyków na szczeblu unijnym i **krajowym** oraz wkład w zaangażowanie UE **na arenie międzynarodowej**.

Strategia opiera się na **pięciu filarach**, których celem jest:

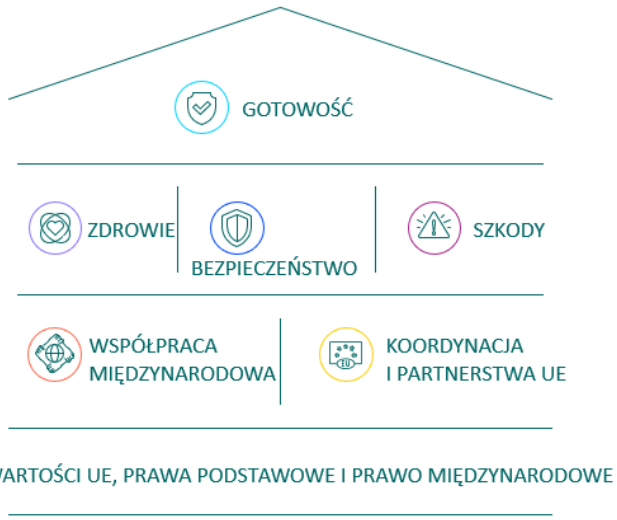

1) **zwiększenie gotowości UE i państw członkowskich do przewidywania** zagrożeń dla zdrowia i bezpieczeństwa związanych z narkotykami **oraz reagowania** na nie;
2) **ochrona zdrowia publicznego** w drodze opartych na dowodach podejść profilaktycznych i leczenia;
3) **poprawa bezpieczeństwa i ochrona społeczeństwa** dzięki eliminowaniu produkcji środków odurzających i nielegalnego handlu nimi oraz zwalczaniu infiltracji przez grupy przestępcze;
4) **przeciwdziałanie szkodom związanym z używaniem narkotyków** w celu ochrony zarówno jednostek, jak i całego społeczeństwa za pomocą środków zapobiegających uszczerbkowi na zdrowiu pojedynczych osób oraz szkodom społecznym i środowiskowym; oraz
5) **budowanie silnych partnerstw**, w szczególności z państwami trzecimi i regionami w celu zaradzenia sytuacji w zakresie narkotyków.

Strategia **opiera się na wartościach UE[7] i prawach podstawowych zapisanych w Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej[8]**. U jej podstaw leży prawo międzynarodowe, w szczególności międzynarodowe konwencje w sprawie kontroli narkotyków i Karta Narodów Zjednoczonych, a jej wdrażanie odbywa się zgodnie z prawem międzynarodowym praw człowieka. Jest ona zgodna z zobowiązaniami podjętymi na szczeblu światowym, w tym zawartymi w dokumencie końcowym sesji nadzwyczajnej Zgromadzenia Ogólnego Narodów Zjednoczonych z 2016 r.[9], deklaracji ministerialnej z 2019 r.[10], deklaracji wysokiego szczebla w sprawie przeglądu śródokresowego w 2024 r.[11] oraz Agendzie ONZ na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030[12].

Strategia opiera się na ocenie strategii UE w dziedzinie narkotyków i Planu działania UE w zakresie narkotyków na lata 2021–2025[13], w której podkreślono jej wartość, a jednocześnie zwrócono uwagę na potrzebę przyjęcia podejścia zorientowanego na wyniki. Polega ona na monitorowaniu sytuacji w zakresie narkotyków przez odpowiednie agencje UE, w szczególności Agencję Unii Europejskiej ds. Narkotyków (EUDA), powszechnie uznawaną za centrum doskonałości naukowej w kwestiach związanych z narkotykami, której powierzono nową, kluczową rolę w zwiększaniu gotowości Unii za pośrednictwem wzmocnionego mandatu[14], oraz Europol, który dostarcza wnikliwych analiz opartych na danych wywiadowczych w celu wspierania działań organów ścigania. Obejmuje ona istotny wkład w drodze stałego dialogu z państwami członkowskimi i specjalnych warsztatów w ramach organu przygotowawczego Rady odpowiedzialnego za politykę w dziedzinie narkotyków, a także cenne opinie ze strony grup społeczeństwa obywatelskiego, takich jak Europejskie Forum Społeczeństwa Obywatelskiego ds. Narkotyków. Strategia jest kluczowym rezultatem europejskiej strategii bezpieczeństwa wewnętrznego (ProtectEU)[15] i jest zgodna ze strategią na rzecz unii gotowości[16], Europejską Unią

[7] W szczególności z zobowiązaniami określonymi w art. 2 Traktatu o Unii Europejskiej.
[8] Karta praw podstawowych Unii Europejskiej, Dz.U. C 326 z 26.10.2012, s. 391.
[9] Dokument końcowy sesji nadzwyczajnej Zgromadzenia Ogólnego Narodów Zjednoczonych (UNGASS) z 2016 r. w sprawie światowego problemu narkotykowego pt. „Nasze wspólne zobowiązanie do skutecznego rozwiązania światowego problemu narkotykowego i przeciwdziałania mu".
[10] Deklaracja ministerialna z 2019 r. w sprawie wzmocnienia naszych działań na szczeblu krajowym, regionalnym i międzynarodowym w celu przyspieszenia realizacji naszych wspólnych zobowiązań na rzecz rozwiązania i zwalczania światowego problemu narkotykowego.
[11] Deklaracja wysokiego szczebla Komisji ds. Środków Odurzających w sprawie przeglądu śródokresowego w 2024 r. przyjęta w następstwie deklaracji ministerialnej z 2019 r.
[12] Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych, Zgromadzenie Ogólne ONZ, *Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development* [Przekształcamy nasz świat: Agenda na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030], A/RES/70/1, 21 października 2015 r.
[13] Dokument roboczy służb Komisji – Streszczenie oceny strategii UE w dziedzinie narkotyków na lata 2021–2025 i Planu działania UE w zakresie narkotyków na lata 2021–2025, SWD(2025) 188 final; dokument roboczy służb Komisji – Ocena strategii UE w dziedzinie narkotyków na lata 2021–2025 i Planu działania UE w zakresie narkotyków na lata 2021–2025, SWD(2025) 187 final.
[14] https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/pl/ip_23_1936.
[15] Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów w sprawie ProtectEU: europejska strategia bezpieczeństwa wewnętrznego, COM(2025) 148 final.
[16] Wspólny komunikat do Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiej, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów w sprawie europejskiej strategii na rzecz unii gotowości, JOIN(2025) 130 final.

Zdrowotną[17], w tym wzmocnionymi unijnymi ramami bezpieczeństwa zdrowotnego[18], oraz wnioskiem Komisji dotyczącym nowych przepisów w sprawie prekursorów narkotyków[19].

Mając na uwadze wyniki oceny, które wykazały potrzebę zaproponowania **reakcji operacyjnej** na sytuację w zakresie narkotyków, Komisja uzupełnia strategię specjalnym **unijnym planem działania przeciwko nielegalnemu handlowi narkotykami**, aby rozbijać zorganizowane siatki przestępcze stojące za nielegalnym handlem narkotykami, koncentrując się na ich szlakach i metodach przestępczych. W oparciu o priorytety określone w strategii w planie działania opisano pilne konkretne działania, które należy podjąć na szczeblu UE w latach 2026–2030. Ten plan działania obejmuje 19 działań operacyjnych, które przede wszystkim pozwolą wywiązać się ze strategicznego zobowiązania do wzmocnienia bezpieczeństwa UE, ale również do zwiększenia gotowości, zaradzenia szkodom powodowanym przez werbowanie młodzieży oraz do budowania silnych partnerstw w celu zwalczania nielegalnego handlu narkotykami.

I. ZWIĘKSZENIE GOTOWOŚCI I ZDOLNOŚCI REAGOWANIA

Dynamika podaży niedozwolonych środków odurzających i popytu na nie szybko się zmienia na skutek działań wpływowych globalnych siatek przestępczych oraz zmian geopolitycznych i postępu technologicznego[20]. Szybko pojawiają się nowe, potencjalnie bardziej toksyczne i uzależniające substancje psychoaktywne, a tym samym wzrasta ryzyko zatruć i zgonów związanych z zażywaniem narkotyków. Zwiększenie gotowości Europy w zakresie aspektów zdrowotnych, społecznych i bezpieczeństwa związanych z narkotykami ma zasadnicze znaczenie.

Priorytet strategiczny 1: Wzmocnienie gotowości UE do przeciwdziałania zagrożeniom związanym z narkotykami

UE musi zintensyfikować monitorowanie sytuacji w zakresie narkotyków w UE poprzez aktualizację swoich systemów i sieci służących gromadzeniu, analizie i rozpowszechnianiu danych, aby lepiej przewidywać nowe wyzwania związane z narkotykami i reagować na nie, w tym przez stosowanie środków gotowości i innych sposobów reagowania opartych na dowodach.

1.1. Zwiększenie świadomości ryzyka i perspektywiczne podejście UE

Wzmocnienie orientacji sytuacyjnej UE oznacza poprawę jej zdolności do szybkiego analizowania i wymiany danych na temat pojawiających się tendencji. EUDA zapewnia podstawowe narzędzia,

[17] Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów – Europejska Unia Zdrowotna: wspólne działanie na rzecz zdrowia ludzi, COM (2024) 206 final.

[18] Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/2371 z dnia 23 listopada 2022 r. w sprawie poważnych transgranicznych zagrożeń zdrowia oraz uchylenia decyzji nr 1082/2013/UE (Tekst mający znaczenie dla EOG), Dz.U. L 314 z 6.12.2022, s. 26.

[19] Wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie monitorowania i kontrolowania prekursorów narkotyków oraz uchylającego rozporządzenia (UE) nr 273/2004 i (UE) nr 111/2005, COM(2025) 747 final.

[20] Europol (2025), *European Union Serious and Organised Crime Threat Assessment - The changing DNA of serious and organised crime* [Ocena zagrożenia poważną i zorganizowaną przestępczością w Unii Europejskiej – zmieniające się oblicze poważnej i zorganizowanej przestępczości].

takie jak europejska sieć laboratoriów kryminalistycznych i toksykologicznych, które należy skutecznie wdrożyć, aby zwiększyć gotowość UE.

Agencje UE, w szczególności EUDA i Europol, powinny **poprawić aktualność monitorowania sytuacji w zakresie narkotyków na szczeblu UE** w ścisłej współpracy z państwami członkowskimi. EUDA będzie wspierać państwa członkowskie w usprawnianiu jednolitego gromadzenia danych z wykorzystaniem takich źródeł jak narzędzia wywiadu geoprzestrzennego Urzędu Statystycznego UE (Eurostat) oraz dane Europejskiego Centrum ds. Zapobiegania i Kontroli Chorób (ECDC). Będzie zarazem stosować innowacyjne podejścia do identyfikacji wczesnych sygnałów wskazujących na zmiany w sytuacji w zakresie narkotyków, opierając się na swoich istniejących analizach danych dotyczących nagłych przypadków hospitalizacji, pozostałości substancji w strzykawkach lub ścieków komunalnych.

Biorąc pod uwagę szybkie tempo powstawania coraz to nowszych substancji, **szybka wymiana informacji w całej UE** ma kluczowe znaczenie. W tym celu EUDA zmodernizuje unijny system wczesnego ostrzegania, aby szybko identyfikować nowe substancje psychoaktywne, monitorować ich skład i siłę działania, oceniać wywoływane przez nie szkody i systematycznie przekazywać te informacje państwom członkowskim. Europejska sieć laboratoriów kryminalistycznych i toksykologicznych będzie wspierać tę wymianę informacji i zapewniać specjalistyczną wiedzę w UE. Ponadto w niektórych przypadkach poważnego transgranicznego zagrożenia zdrowia organy państw członkowskich lub Komisja mają powiadamiać o zagrożeniu za pośrednictwem systemu wczesnego ostrzegania i reagowania[21], aby zagwarantować skuteczniejszą reakcję.

UE i państwa członkowskie powinny również wzmocnić swoje **zdolności prognozowania** poprzez wykorzystanie nowych i istniejących systemów danych. Przyczyni się to do przewidywania średnio- i długoterminowych zmian tendencji w zakresie narkotyków, takich jak wpływ cyfryzacji, zagrożenia dla młodych ludzi i rozpowszechnianie się narkotyków syntetycznych. EUDA zintensyfikuje działania w zakresie analizy sytuacji i prognozowania, aby zidentyfikować słabości w odniesieniu do rynków narkotykowych, w tym skutki cyfryzacji, potencjalny wpływ nowych narkotyków syntetycznych oraz wyzwania wynikające ze zmian polityki.

1.2.Zwiększenie zdolności reagowania UE

UE wymaga lepszego przygotowania, aby móc reagować na pojawiające się zagrożenia związane z narkotykami. W tym celu EUDA, we współpracy z ekspertami krajowymi, **opracuje oceny zagrożenia w odniesieniu do nowych zagrożeń dla zdrowia i bezpieczeństwa związanych z narkotykami**. Oceny będą obejmować jasne warianty reagowania, aby pomóc w łagodzeniu zagrożeń zarówno na szczeblu krajowym, jak i unijnym[22]. Gotowość UE musi uwzględniać rozpowszechnianie się nowych narkotyków syntetycznych o dużej sile działania. EUDA przystąpi zatem do przeprowadzenia oceny zagrożenia dotyczącej opioidów syntetycznych w Europie o dużej sile działania.

[21] Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/2371 z dnia 23 listopada 2022 r. w sprawie poważnych transgranicznych zagrożeń zdrowia oraz uchylenia decyzji nr 1082/2013/UE, Dz.U. L 314 z 6.12.2022, s. 26.

[22] W synergii z oceną planowania zapobiegania, gotowości i reagowania na podstawie art. 8 rozporządzenia (UE) 2022/2371 w sprawie poważnych transgranicznych zagrożeń zdrowia.

Ponadto, w uzupełnieniu starań UE w ramach unijnego planu zapobiegania, gotowości i reagowania na wypadek kryzysów zdrowotnych[23], państwa członkowskie powinny opracować **krajowe środki gotowości i reagowania**. Państwa członkowskie powinny zapewnić, aby ich systemy umożliwiały przewidywanie zagrożeń, zapobieganie im oraz ich ograniczanie, w tym przez szybkie wdrażanie medycznych środków przeciwdziałania i zasobów służących redukcji szkód.

EUDA będzie również wydawać ukierunkowane wczesne ostrzeżenia dotyczące zdrowia i bezpieczeństwa w odniesieniu do poważnych zagrożeń związanych z narkotykami, takich jak narkotyki syntetyczne o dużej sile działania, za pośrednictwem **europejskiego systemu powiadamiania dotyczącego narkotyków**[24]. Ten system powiadamiania przyczyni się do skutecznego informowania o ryzyku w odpowiednim czasie dzięki połączeniu z krajowymi systemami powiadamiania oraz bezpośredniemu przekazywaniu informacji pracownikom służby zdrowia i funkcjonariuszom organów ścigania.

1.3.Połączenie wysiłków badawczych

Działania prowadzone na szczeblu unijnym i krajowym powinny koncentrować się na lepszym zrozumieniu luk w badaniach związanych z działaniem narkotyków, możliwościami leczenia, politoksykomanią, zaburzeniami zdrowia psychicznego oraz społecznymi skutkami nielegalnego handlu narkotykami. Za pośrednictwem dialogów w sprawie badań[25] UE dąży do ułatwienia **wymiany wiedzy i ustalenia priorytetów badawczych**. EUDA stworzy bazę danych badawczych dotyczących narkotyków oraz wspólnotę wiedzy, skupiającą decydentów, naukowców, społeczeństwo obywatelskie i ekspertów w tej dziedzinie w celu wypełnienia krytycznych braków w wiedzy. Aby wspierać innowacje w branży bezpieczeństwa, które przynoszą bezpośrednie korzyści organom ścigania, Komisja Europejska określi pilne potrzeby technologiczne i operacyjne organów ścigania w zakresie zwalczania przestępczości zorganizowanej, w tym nielegalnego handlu narkotykami.

Innowacje mają nadal kluczowe znaczenie dla przeciwdziałania pojawiającym się zagrożeniom dla zdrowia i bezpieczeństwa stwarzanym przez narkotyki, takim jak nowe substancje psychoaktywne i nowe formy ich zażywania, w tym wapowanie. Wykorzystując w tym celu nowe technologie i sztuczną inteligencję, UE i państwa członkowskie powinny zapewnić odpowiednie finansowanie innowacji, aby udoskonalić technologie wykrywania wykorzystujące AI w celu szybkiej identyfikacji prekursorów na granicach UE i wspierania organów ścigania w likwidacji produkcji środków odurzających. Komisja, wspierana przez Europol i EUDA, będzie koordynować rozpowszechnianie innowacyjnych praktyk wśród podmiotów w sektorze narkotyków. **Należy zwiększyć skalę** innowacyjnych narzędzi służących do **mapowania obszarów produkcji w regionach wiejskich, korytarzy nielegalnego handlu i stref ryzyka dla**

[23] Dokument roboczy służb Komisji dotyczący wprowadzenia unijnego planu zapobiegania, gotowości i reagowania na wypadek kryzysów zdrowotnych, SWD(2025) 393 final.

[24] Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2023/1322 z dnia 27 czerwca 2023 r. w sprawie Agencji Unii Europejskiej ds. Narkotyków (EUDA) i uchylenia rozporządzenia (WE) nr 1920/2006, Dz.U. L 166 z 30.6.2023, s. 6, art. 13.

[25] Coroczna wymiana informacji na temat badań związanych z narkotykami w ramach Horyzontalnej Grupy Roboczej ds. Narkotyków w celu wzmocnienia powiązań między polityką a badaniami naukowymi oraz współpracy na szczeblu UE ustanowionej w następstwie konkluzji Rady z grudnia 2009 r. w sprawie wzmocnienia zdolności badawczych UE w zakresie nielegalnych narkotyków, 17177/09.

środowiska, aby poprawić obraz wywiadowczy. Należy zapewnić szkolenia w celu poprawy umiejętności technicznych organów ścigania, które należy uzupełnić bieżącymi badaniami w celu udoskonalenia obrazu wywiadowczego, aby zagwarantować kompleksowe zrozumienie wyzwań związanych z narkotykami i skuteczną reakcję na te wyzwania.

Za pośrednictwem unijnych programów finansowania badań naukowych i innowacji Komisja zintensyfikuje badania naukowe w celu zrozumienia zaburzeń i wzorców zachowań związanych z zażywaniem narkotyków, a także rozwoju innowacyjnych terapii dla osób używających substancji pobudzających oraz bezpiecznego wykorzystywania opioidów i substancji psychoaktywnych do celów medycznych. Promowanie narzędzi cyfrowych i aplikacji w opiece zdrowotnej ma zasadnicze znaczenie dla optymalizacji systemów opieki zdrowotnej i społecznej.

W tym kontekście europejska przestrzeń danych dotyczących zdrowia (EPDZ) ułatwi bezpieczny dostęp do elektronicznych danych dotyczących zdrowia we wszystkich państwach członkowskich, wspierając badania naukowe, innowacje i kształtowanie polityki publicznej w zakresie tendencji zdrowotnych związanych z narkotykami, wyników leczenia i wpływu nowych substancji psychoaktywnych[26].

Kluczowe priorytety

Komisja i państwa członkowskie, przy wsparciu odpowiednich agencji UE, powinny:

- **ułatwiać wymianę wiedzy i określanie priorytetów badawczych za pośrednictwem dialogów w sprawie badań;**
- **koordynować wsparcie operacyjne oraz rozpowszechnianie innowacyjnych praktyk i rozwiązań wśród odpowiednich podmiotów w sektorze narkotyków.**

Zgodnie ze swoim rozszerzonym mandatem EUDA:

- **zmodernizuje unijny system wczesnego ostrzegania w celu szybkiej i systematycznej identyfikacji nowych substancji psychoaktywnych oraz rozpowszechniania tych informacji wśród państw członkowskich;**
- **wdroży europejski system powiadamiania dotyczący narkotyków w celu wydawania ukierunkowanych wczesnych ostrzeżeń dotyczących zdrowia i bezpieczeństwa w odniesieniu do poważnych zagrożeń związanych z narkotykami;**
- **opracuje oceny zagrożenia dotyczące nowych zagrożeń dla zdrowia i bezpieczeństwa związanych z narkotykami oraz przeprowadzi szczegółową ocenę zagrożenia dotyczącą opioidów syntetycznych w Europie o dużej sile działania;**
- **poprawi aktualność monitorowania sytuacji w zakresie narkotyków przez zwiększenie skali gromadzenia danych w całej UE, w szczególności w oparciu o szybkie sprawozdania krajowych punktów kontaktowych sieci REITOX[27].**

Państwa członkowskie zachęca się do:

[26] Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2025/327 z dnia 11 lutego 2025 r. w sprawie europejskiej przestrzeni danych dotyczących zdrowia oraz zmiany dyrektywy 2011/24/UE i rozporządzenia (UE) 2024/2847, Dz.U. L, 2025/327, 5.3.2025.

[27] Europejska Sieć Informacji o Narkotykach i Narkomanii („sieć REITOX").

- **opracowania krajowych środków gotowości i reagowania, obejmujących działania ukierunkowane na przewidywanie i łagodzenie nowych i pojawiających się zagrożeń związanych z narkotykami.**

II. OCHRONA ZDROWIA PUBLICZNEGO

Zdrowie publiczne dotkliwie odczuwa skutki rosnącej dostępności i coraz częstszego zażywania różnorodnych niedozwolonych środków odurzających o dużej sile działania. **Ograniczenie popytu pozostaje zatem głównym elementem reakcji UE na problem zażywania niedozwolonych środków odurzających**. W połączeniu z działaniami na rzecz redukcji szkód należy zastosować kompleksowy zestaw środków, aby osiągnąć trzy główne cele: ograniczenie zażywania środków odurzających, zapewnienie powszechnej dostępności leczenia oraz wspieranie powrotu do zdrowia i reintegracji społecznej osób z zaburzeniami związanymi z używaniem narkotyków.

Priorytet strategiczny 2: Wdrożenie działań profilaktycznych opartych na dowodach i szerzenie wiedzy na temat ryzyka

UE powinna czynnie uczestniczyć w działaniach na rzecz zapobiegania zażywaniu środków odurzających i ograniczania tego zjawiska, wdrażając solidne działania profilaktyczne i uświadamiające we wszystkich państwach członkowskich oraz zwiększając skalę tych działań, a jednocześnie zintensyfikować skuteczne interwencje zdrowotne oparte na dowodach.

2.1. Wzmocnienie skutecznych działań profilaktycznych

Działania profilaktyczne oparte na dowodach powinny być centralnym elementem podejścia UE do zdrowia publicznego, aby zmniejszyć ryzyko uzależnienia od narkotyków i szkód związanych z ich używaniem. Państwa członkowskie powinny zatem **zintensyfikować działania w zakresie profilaktyki uniwersalnej**. Programy wczesnej profilaktyki powinny budować odporność, zwiększać kompetencje zdrowotne oraz promować umiejętności życiowe i zdrowy styl życia. Należy wdrożyć **środowiskowe działania profilaktyczne** w celu ograniczenia sytuacji, w których ludzie mogą mieć styczność z używaniem substancji psychoaktywnych, i zmniejszenia uzależnienia od tych substancji[28]. Aby znacznie wzmocnić odporność obywateli, należy zintegrować działania w zakresie profilaktyki narkotykowej z interwencjami ukierunkowanymi na inne kluczowe czynniki zdrowotne, takie jak konsumpcja tytoniu i szkodliwe spożywanie alkoholu, a także z kompleksowymi inicjatywami promującymi zdrowie.

Komisja zintensyfikuje prace nad profilaktyką zdrowotną w drodze inicjatyw dotyczących chorób układu krążenia i zdrowia psychicznego w ramach inicjatywy „Zdrowsi razem" – unijnych ram dotyczących chorób niezakaźnych[29]. Podejście to pomaga ograniczyć zażywanie środków odurzających i wzmocnić odporność pod względem zdrowia psychicznego na zaburzenia związane z używaniem substancji psychoaktywnych. Komisja wspiera państwa członkowskie

[28] Interwencje środowiskowe to środki regulacyjne, gospodarcze i fizyczne mające na celu zmianę kontekstu kulturowego, społecznego, fizycznego i gospodarczego, w którym ludzie podejmują decyzje (dotyczące zażywania środków odurzających), i wspieranie zdrowszych wyborów.
[29] Zdrowsi razem – unijna inicjatywa dotycząca chorób niezakaźnych – zdrowie publiczne.

poprzez kompleksowe podejście do zdrowia psychicznego za pomocą specjalnego komunikatu[30], który koncentruje się na grupach szczególnie wrażliwych i nierównościach w zakresie zdrowia. Kluczowe inicjatywy obejmują budowanie zdolności państw członkowskich we współpracy ze Światową Organizacją Zdrowia (WHO)[31] oraz ustanowienie programu EU PROMENS[32] – programu szkoleń i wymiany w zakresie zdrowia psychicznego ze szczególnym uwzględnieniem wspierania grup szczególnie wrażliwych.

Jednocześnie należy poprawić sposoby postrzegania przez obywateli zagrożeń dla zdrowia i bezpieczeństwa związanych z zażywaniem środków odurzających oraz produkcją środków odurzających i nielegalnym handlem nimi. Poważnym problemem jest coraz częstsze stosowanie substancji pobudzających, takich jak kokaina, co nie tylko stanowi poważne wyzwanie dla zdrowia publicznego, w tym stwarza długoterminowe zagrożenia dla zdrowia[33], ale również wywołuje obawy dotyczące bezpieczeństwa w związku z przemocą i przestępczością związaną z rynkiem kokainowym[34]. UE powinna zatem propagować opartą na dowodach komunikację zwiększającą wiedzę w tym obszarze. Aby skuteczniej zająć się tymi kwestiami, EUDA pomoże państwom członkowskim w **opracowaniu skutecznych działań uświadamiających** ukierunkowanych na obszary priorytetowe, takie jak zażywanie kokainy oraz nowe narkotyki syntetyczne o dużej sile działania.

Ponadto państwa członkowskie powinny skupić się na tworzeniu i promowaniu **ukierunkowanych środków profilaktycznych** opracowanych specjalnie dla grup szczególnie narażonych na styczność z niedozwolonymi środkami odurzającymi. Do grup tych należą młodzi ludzie narażeni na kontakt z narkotykami lub już eksperymentujący z ich zażywaniem oraz osoby cierpiące na ostre i przewlekłe zaburzenia zdrowia psychicznego. Ukierunkowane działania profilaktyczne powinny opierać się na badaniach naukowych i być dostosowane do konkretnych kontekstów społeczno-gospodarczych i kulturowych, a realizować należy je w różnych środowiskach, takich jak oświata, sport, życie nocne, internet i platformy mediów społecznościowych oraz zakłady karne.

2.2.Rozpowszechnianie dowodów na potrzeby skutecznych działań profilaktycznych

UE powinna propagować wdrażanie **opartych na dowodach programów uświadamiających i profilaktycznych**, monitorowanie nowych interwencji, weryfikowanie ich skuteczności i rozpowszechnianie najlepszych praktyk.

Należy wzmocnić wdrażanie obecnych **standardów jakości** w zakresie profilaktyki we wszystkich państwach członkowskich. Praktycznymi wskazówkami dotyczącymi skutecznej profilaktyki służą minimalne standardy jakości w ograniczaniu popytu, Europejskie standardy jakości w profilaktyce uzależnień od narkotyków, międzynarodowe normy w zakresie profilaktyki zażywania narkotyków Biura Narodów Zjednoczonych ds. Narkotyków i Przestępczości (UNODC)/WHO oraz Europejski program profilaktyki. Należy zintensyfikować krajowe starania na rzecz poprawy jakości działań w zakresie profilaktyki, leczenia i opieki przez opracowanie

[30] Zdrowie psychiczne – zdrowie publiczne – Komisja Europejska.
[31] who.int/europe/activities/partnering-with-the-european-union-(eu)-to-tackle-mental-health-challenges.
[32] Strona projektu EU-PROMENS – EU-PROMENS.
[33] EUDA (2025), *Europejski raport narkotykowy 2025. Tendencje i osiągnięcia.*
[34] EUDA i Europol (2024). Analiza rynków narkotykowych w UE: kluczowe wnioski dla polityki i praktyki.

modułów szkoleniowych dla praktyków, pracowników służby zdrowia, pracowników socjalnych, organów ścigania i decydentów.

Priorytet strategiczny 3: Poprawa leczenia, powracania do zdrowia i reintegracji

Państwa członkowskie powinny zagwarantować osobom, które używają środków odurzających, dostęp do opieki zdrowotnej i społecznej poprzez zapewnienie przystępnego cenowo leczenia dostosowanego do działań na rzecz reintegracji i włączenia społecznego.

3.1. Ułatwienie dostępu do dobrowolnych, zintegrowanych i dostosowanych możliwości leczenia

Osoby używające narkotyków powinny mieć łatwy **dostęp do przystępnego cenowo, wysokiej jakości i dostosowanego leczenia** w odpowiednim czasie, zgodnie z prawem do opieki określonym w Europejskim filarze praw socjalnych[35]. Biorąc pod uwagę zróżnicowanie niedozwolonych środków odurzających znajdujących się w obiegu, niewystarczająca dostępność leczenia i niedostateczna skala jego podejmowania wywierają negatywny wpływ na zdrowie.

W związku z tym krajowe i regionalne systemy opieki zdrowotnej powinny dążyć do poprawy zdolności pod względem świadczenia skutecznych, skoncentrowanych na ludziach usług leczenia i wspierania powrotu do zdrowia w odniesieniu do zaburzeń związanych z zażywaniem narkotyków w całej Europie, w tym w regionach słabiej rozwiniętych, na obszarach wiejskich i oddalonych oraz w regionach najbardziej oddalonych UE. Mając na uwadze różne potrzeby poszczególnych osób, zachęca się państwa członkowskie do oferowania **szerokiego zakresu możliwości leczenia opartych na dowodach** w całym spektrum opieki. Obejmuje to zintegrowane usługi dla osób zmagających się z politoksykomanią oraz dla osób borykających się równocześnie z problemami związanymi z narkotykami i problemami w zakresie zdrowia psychicznego[36]. W celu rozwiązania problemu stosowania substancji pobudzających, takich jak kokaina, należy zapewnić dodatkowe możliwości leczenia. Zintegrowane usługi leczenia uzależnień od narkotyków powinny łączyć usługi zdrowotne, społeczne oraz, w stosownych przypadkach, usługi związane z egzekwowaniem prawa, aby odzwierciedlić wzajemne powiązania między zdrowiem, dobrostanem społecznym i bezpieczeństwem.

Ponadto państwa członkowskie powinny zintensyfikować profilaktykę narkotykową, leczenie uzależnień od narkotyków i opiekę w zakładach karnych, aby zaradzić problemowi częstszego używania środków odurzających w zakładach karnych w porównaniu z ogółem społeczeństwa. Leczenie, rehabilitację i działania na rzecz powrotu do zdrowia należy kontynuować zarówno podczas pobytu w zakładzie karnym, jak i po jego opuszczeniu.

Leczenie w Europie powinno być dostępne na zasadzie **dobrowolności** i charakteryzować się wysoką jakością. Państwa członkowskie powinny **poprawić jakość leczenia**, aby dostosować je do najnowszych wyników badań naukowych i zmieniających się potrzeb społecznych. Państwa członkowskie zachęca się zatem do aktualizacji i wdrożenia minimalnych standardów jakości

[35] Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Ustanowienie Europejskiego filaru praw socjalnych", COM(2017) 250 final.

[36] Konkluzje Rady z grudnia 2023 r. w sprawie osób z zaburzeniami spowodowanymi używaniem narkotyków współwystępującymi z innymi zaburzeniami zdrowia psychicznego, 16112/23.

w ograniczaniu popytu na środki odurzające przyjętych przez Radę w 2015 r.[37] oraz do współpracy z organizacjami społeczeństwa obywatelskiego i grupami partnerskimi. EUDA będzie wspierać te starania, oceniając jakość interwencji na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym (jakość UE) oraz opracowując **kompleksowe wytyczne dotyczące standardów jakości mające zastosowanie w całej UE**.

3.2.Propagowanie reintegracji i włączenia społecznego

Usługi leczenia uzależnień od narkotyków należy uzupełnić działaniami sprzyjającymi powrotowi do zdrowia i reintegracji społecznej, promując podejście obejmujące całe społeczeństwo. Aby zapobiec pominięciu niektórych osób ze względu na luki w systemie, należy zachęcać do aktywnej współpracy między służbami opieki zdrowotnej, służbami socjalnymi, służbami zatrudnienia, służbami ds. młodzieży i służbami zajmującymi się redukcją szkód.

Używanie środków odurzających może być zarówno konsekwencją, jak i przyczyną wykluczenia społecznego. Państwa członkowskie muszą usprawnić **reintegrację osób** cierpiących na zaburzenia związane z zażywaniem narkotyków w społeczeństwie i na rynku pracy. Działania takie pomagają ograniczyć używanie narkotyków i ryzyko nawrotów w uzależnieniu po zakończeniu leczenia. Aby wesprzeć te starania, Komisja będzie propagować integrację społeczno-gospodarczą osób znajdujących się w trudnej sytuacji, w tym osób zażywających narkotyków, za pośrednictwem obecnych i przyszłych instrumentów finansowania UE, takich jak Europejski Fundusz Społeczny Plus (EFS+) i Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR) lub proponowane krajowe i regionalne plany partnerstwa na okres po 2028 r.

Środki społeczne mogą również w realny sposób zmienić sytuację osób zażywających narkotyki, w szczególności osób zagrożonych ubóstwem, wykluczeniem społecznym lub bezdomnością. Państwa członkowskie zachęca się do **wdrażania środków wsparcia społecznego skierowanych do osób zażywających narkotyki**, w tym za pomocą projektów kierowanych przez społeczność i partnerów w odniesieniu do kwestii związanych z powrotem do zdrowia, mieszkalnictwem, pomocą w zakresie zdrowia psychicznego i możliwościami zatrudnienia. Komisja wzmocni działania w celu uwzględnienia wielu wymiarów i strukturalnych przyczyn wykluczenia oraz zwiększy dostęp do usług społecznych i usług wsparcia, również w kontekście przyszłej strategii UE na rzecz walki z ubóstwem. Ponadto w ramach **europejskiej platformy na rzecz przeciwdziałania bezdomności** Komisja określi potrzeby słabszych grup społecznych, w tym osób zażywających narkotyki, oraz będzie zwalczać bezdomność we wszystkich obszarach polityki.

Integracja polityki bezpieczeństwa i polityki społecznej jest kwestią o zasadniczym znaczeniu. Alternatywy dla tymczasowego aresztowania[38] i sankcji karnych[39] mogą pomóc w reintegracji społeczno-gospodarczej osób, które popełniły przestępstwa związane z narkotykami, pomóc

[37] Konkluzje Rady z września 2018 r. w sprawie realizacji Planu działania UE w zakresie środków odurzających na lata 2013–2016 odnośnie do minimalnych standardów jakościowych w ograniczaniu popytu na środki odurzające w Unii Europejskiej 11985/15.

[38] Zalecenie Komisji (UE) 2023/681 z dnia 8 grudnia 2022 r. w sprawie praw procesowych osób podejrzanych i oskarżonych podlegających tymczasowemu aresztowaniu oraz materialnych warunków pozbawienia wolności, Dz.U. L 86 z 24.3.2023, s. 44.

[39] Alternatywy dla środków karnych określa się jako środki, które zawierają pewien element rehabilitacyjny lub nie stanowią interwencji (np. decyzja o niewniesieniu oskarżenia lub nieściganiu), oraz środki stosowane zamiast więzienia lub innej formy sankcji (np. wyrok w zawieszeniu z rozpoczęciem leczenia uzależnienia od środków odurzających).

w ograniczeniu recydywy, zmniejszyć stygmatyzację i potencjalnie obniżyć koszty sądowe, a jednocześnie poprawić rezultaty w zakresie bezpieczeństwa. Państwa członkowskie powinny **zwiększyć i rozszerzyć dostępność takich alternatyw**, aby lepiej połączyć ze sobą systemy karne, społeczne i zdrowotne, w szczególności w przypadku młodych ludzi.

Aby rozpowszechniać dowody naukowe i najlepsze praktyki wśród szerszego grona specjalistów, EUDA uruchomi nową platformę edukacyjną – PLATO 2.0 – w ramach której udostępnione zostaną rozszerzone i dostosowane do potrzeb możliwości e-uczenia się w zakresie reintegracji społecznej.

Kluczowe priorytety

Komisja:

- **zintensyfikuje działania na rzecz profilaktyki zdrowotnej przez wdrożenie inicjatywy „Zdrowsi razem" – unijnej inicjatywy dotyczącej chorób niezakaźnych;**
- **będzie kontynuować swoje sztandarowe projekty zgodnie z komunikatem w sprawie kompleksowego podejścia do zdrowia psychicznego.**

EUDA:

- **będzie wspierać państwa członkowskie w opracowywaniu skutecznych działań uświadamiających na temat wpływu zażywania narkotyków i nielegalnego handlu nimi;**
- **opracuje i będzie propagować kompleksowe wytyczne mające zastosowanie w całej UE w odniesieniu do minimalnych standardów jakości oraz będzie doradzać państwom członkowskim w zakresie wdrażania skutecznych sposobów profilaktyki i leczenia.**

Państwa członkowskie zachęca się do:

- **zintensyfikowania powszechnej i środowiskowej profilaktyki zdrowotnej oraz opracowania i wdrożenia opartych na dowodach działań profilaktycznych opracowanych specjalnie pod kątem grup znajdujących się w trudnej sytuacji i młodzieży;**
- **zwiększenia dostępności możliwości leczenia opartych na dowodach, zintegrowanych w ramach całego spektrum opieki oraz zajęcia się problemem zwiększonego stosowania substancji pobudzających;**
- **propagowania integracji osób zażywających narkotyki za pomocą środków wsparcia społecznego, a także wzmacniania i rozszerzania dostępności alternatyw dla tymczasowego aresztowania i sankcji karnych za przestępstwa związane z narkotykami.**

III. POPRAWA BEZPIECZEŃSTWA I OCHRONA SPOŁECZEŃSTWA

Siatki zaangażowane w nielegalny handel narkotykami prowadzą działalność na całym świecie, a ich działalność wiąże się z przemocą, korupcją, infiltracją legalnej gospodarki i szkodami dla społeczeństwa. Za sprawą takich siatek do UE trafiają bezprecedensowe ilości kokainy, a także

innych niedozwolonych środków odurzających. Zapobieganie przestępstwom związanym z narkotykami i ich zwalczanie ma zasadnicze znaczenie dla rozbijania siatek przestępczych, przerywania szlaków przemytniczych i likwidowania obiektów, w których wytwarzane są narkotyki.

Strategia zapewnia kompleksowe ramy służące zaradzeniu sytuacji w zakresie narkotyków i koncentruje się przy tym na kluczowych kwestiach związanych z nielegalnym handlem narkotykami. Uzupełnia ją specjalny plan działania, w którym określono konkretne działania priorytetowe wymagające dalszego rozwoju lub wzmożenia wysiłków. Plan działania ma na celu zwiększenie bezpieczeństwa w odpowiedzi na obecną sytuację w zakresie narkotyków i można go uzupełnić dodatkowymi środkami stosownie do zachodzących w niej zmian.

Priorytet strategiczny 4: Poprawa ścigania przestępstw i usprawnienie współpracy sądowej

UE zintensyfikuje wysiłki na rzecz rozbijania siatek przestępczych wysokiego ryzyka, które przyczyniają się do rozprzestrzeniania niedozwolonych środków odurzających na jej terytorium. Obejmuje to zaproponowanie bardziej rygorystycznych przepisów mających na celu zwalczanie przestępczości zorganizowanej, wzmocnienie zdolności organów ścigania i organów sądowych w zakresie prowadzenia dochodzeń i ścigania, odzyskiwanie dochodów z działalności przestępczej oraz rozbijanie działalności przestępczej w systemach penitencjarnych.

4.1. Skuteczne ramy prawne przeciwko nielegalnemu handlowi narkotykami

W 2026 r. Komisja zaproponuje **zmienione przepisy dotyczące zwalczania przestępczości zorganizowanej**, które wzmocnią możliwości rozbijania zorganizowanych grup przestępczych stojących za nielegalnym handlem narkotykami. Ponadto Komisja oceni decyzję ramową w sprawie nielegalnego handlu narkotykami[40], aby przeanalizować, czy jest ona nadal adekwatna do zakładanych celów, a w szczególności oceni jej wkład w skuteczną współpracę transgraniczną. Komisja oceni również potrzebę wzmocnienia europejskiego nakazu dochodzeniowego w celu usprawnienia transgranicznego gromadzenia dowodów w sprawach karnych.

4.2. Wzmocnienie zdolności organów ścigania i organów sądowych

Prowadzenie dochodzeń w sprawie przestępczości zorganizowanej i nielegalnego handlu narkotykami stanowi wyzwanie w obecnym krajobrazie przestępczym. Skuteczne rozbijanie siatek zajmujących się tym procederem wymaga skoordynowanych działań ze strony organów ścigania i organów sądowych, wspieranych w drodze solidnej transgranicznej współpracy i wymiany informacji. Ponieważ siatki przestępcze działają w sposób coraz bardziej wyrafinowany, środki podejmowane przez organy ścigania i organy sądowe muszą być odpowiednio dostosowane poprzez wykorzystanie nowych technologii i AI. Państwa członkowskie powinny priorytetowo potraktować zwiększenie zdolności tych organów do skutecznego wykrywania nielegalnego handlu narkotykami, prowadzenia dochodzeń w tym zakresie i ścigania osób odpowiedzialnych, wykorzystując do tego ulepszone narzędzia prawne i operacyjne.

[40] Decyzja ramowa Rady 2004/757/WSiSW z dnia 25 października 2004 r. ustanawiająca minimalne przepisy określające znamiona przestępstw i kar w dziedzinie nielegalnego handlu narkotykami, Dz.U. L 335 z 11.11.2004, s. 8.

Wzmocniona europejska multidyscyplinarna platforma przeciwko zagrożeniom przestępstwami (EMPACT) będzie sprzyjać współpracy operacyjnej na szczeblu transgranicznym. W nowym cyklu EMPACT określono kluczowe priorytety w zakresie zwalczania nielegalnego handlu narkotykami oraz identyfikowania i rozbijania najgroźniejszych siatek przestępczych[41].

Agencje i organy UE będą wspierać organy krajowe w walce z nielegalnym handlem narkotykami. Działania Europolu dotyczące nielegalnego handlu narkotykami zapewniają ramy współpracy operacyjnej. Jak zapowiedziano w europejskiej strategii bezpieczeństwa wewnętrznego ProtectEU, mandat Europolu zostanie wzmocniony, dzięki czemu państwa członkowskie zyskają większe wsparcie w zwalczaniu nielegalnego handlu narkotykami. Eurojust wspiera krajowe organy sądowe w skutecznym ściganiu siatek zaangażowanych w nielegalny handel narkotykami. Jego wzmocniony mandat również będzie służył walce z nielegalnym handlem narkotykami dzięki zwiększeniu zdolności Eurojustu do wspierania prowadzenia dochodzeń oraz wnoszenia i popierania oskarżeń w sprawie przestępstw związanych z narkotykami. Nowy Urząd UE ds. Celnych i unijne centrum danych celnych lepiej przygotują organy celne do przeprowadzania analizy ryzyka na szczeblu UE i jeszcze bardziej usprawnią współpracę między organami celnymi a innymi organami ścigania.

Zaktualizowany mandat EUDA zwiększa zdolność tej agencji do monitorowania rozwoju rynku narkotyków i opartego na dowodach reagowania w celu przeciwdziałania zjawiskom z nim związanych. CEPOL – Agencja Unii Europejskiej ds. Szkolenia w Dziedzinie Ścigania – zwiększy wsparcie udzielane państwom członkowskim za pośrednictwem działań na rzecz budowania zdolności oraz szkoleń. Dzięki planowanemu wzmocnieniu Frontex – Europejska Agencja Straży Granicznej i Przybrzeżnej – zyska zaawansowane narzędzia w zakresie technologii nadzoru i orientacji sytuacyjnej. Zwiększy to zdolność Fronteksu do wykrywania, zapobiegania i zwalczania przestępczości transgranicznej na granicach zewnętrznych, w tym w odniesieniu do nielegalnego handlu narkotykami. Należy rozwijać dalsze synergie z unijnym programem bezpiecznej łączności i unijnym programem kosmicznym, aby wzmocnić zdolności Fronteksu w dziedzinie bezpiecznej komunikacji, odpornego pozycjonowania, nawigacji i synchronizacji czasu oraz obserwacji Ziemi.

4.3.Podążanie śladem pieniędzy w celu zwalczania organizacji przestępczych

Kluczowe znaczenie dla zwalczania przestępczości zorganizowanej i siatek zaangażowanych w nielegalny handel narkotykami ma podążanie śladem pieniędzy. W 2024 r. UE wzmocniła ramy prawne dotyczące przeciwdziałania praniu pieniędzy[42], a także odzyskiwania i konfiskaty mienia, podkreślając znaczenie dochodzeń finansowych dla rozbijania organizacji przestępczych. Państwa członkowskie powinny niezwłocznie włączyć do prawa krajowego zaostrzone przepisy dotyczące **odzyskiwania i konfiskaty mienia[43]** oraz w pełni wykorzystać ich potencjał.

[41] Konkluzje Rady z czerwca 2025 r. w sprawie udoskonalenia EMPACT oraz w sprawie priorytetów UE w zakresie zwalczania przestępczości w kolejnym cyklu EMPACT obejmującym lata 2026–2029, 9397/25.
[42] Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1624 z dnia 31 maja 2024 r. w sprawie zapobiegania wykorzystywaniu systemu finansowego do prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu, Dz.U. L, 2024/1624, 19.6.2024.
[43] Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1260 z dnia 24 kwietnia 2024 r. w sprawie odzyskiwania i konfiskaty mienia, Dz.U. L, 2024/1260, 2.5.2024.

Aby chronić społeczności lokalne i legalne przedsiębiorstwa, UE i państwa członkowskie powinny zintensyfikować działania na rzecz wykrywania **przypadków przenikania grup przestępczych do legalnych przedsiębiorstw** i zapobiegania temu zjawisku z zastosowaniem podejścia administracyjnego[44]. Aby śledzić i konfiskować mienie pochodzące z przestępstw, UE musi zbadać innowacyjne praktyki służące wykrywaniu przypadków prania pieniędzy i śledzeniu zysków z przestępczości zorganizowanej. Jak podkreślono w europejskiej strategii bezpieczeństwa wewnętrznego ProtectEU, Komisja bada wykonalność nowego ogólnounijnego systemu śledzenia finansowania terroryzmu. Aby zareagować na zagrożenie przestępczością zorganizowaną, Komisja rozszerzy tę ocenę w celu uwzględnienia także zysków z przestępczości zorganizowanej.

Przewidziano również podjęcie starań na rzecz zwiększenia wykorzystania technologii takich jak zaawansowana analityka i AI do śledzenia transakcji związanych z kryptoaktywami, ze szczególnym uwzględnieniem operacji finansowych organizacji przestępczych, zwłaszcza w przypadkach usług przestępczych.

Korupcja napędza każdy etap nielegalnego handlu narkotykami, osłabiając legalną gospodarkę, i często towarzyszy jej zastraszanie. Przeciwdziałanie korupcji pozostaje jednym z kluczowych priorytetów w zakresie zwalczania przestępczości zorganizowanej i nielegalnego handlu narkotykami. Za pomocą przyszłej unijnej strategii antykorupcyjnej Komisja wzmocni środki mające na celu przeciwdziałanie zagrożeniu korupcją i jej wykorzystywaniu w przestępczości zorganizowanej. Ponadto Komisja będzie współpracować ze współprawodawcami, aby umożliwić szybkie przyjęcie dyrektywy w sprawie zwalczania korupcji[45].

4.4.Przeciwdziałanie nielegalnemu handlowi narkotykami w środowiskach więziennych

Nielegalny handel narkotykami nie kończy się w momencie orzeczenia kary pozbawienia wolności. Siatki przestępcze wykorzystują kanały komunikacji i odwiedzających do przemycania narkotyków do zakładów karnych i koordynowania operacji narkotykowych na zewnątrz. Personel więzienny może spotykać się z zastraszaniem, próbami przekupstwa lub bezpośrednimi groźbami. UE musi chronić bezpieczeństwo publiczne oraz integralność systemów wymiaru sprawiedliwości przed tym zagrożeniem. Wraz z państwami członkowskimi UE powinna propagować rozwiązania oparte na dowodach i dzielić się najlepszymi praktykami służącymi **rozbijaniu działalności przestępczej w systemach penitencjarnych**.

Priorytet strategiczny 5: Przerywanie szlaków przemytu narkotyków

UE dąży do rozbijania siatek zajmujących się nielegalnym handlem narkotykami, uderzając w morskie, lądowe i powietrzne szlaki przemytnicze. Zintensyfikowane zostaną działania na rzecz zwalczania nielegalnego handlu narkotykami w przestrzeni internetowej, aby zlikwidować te nielegalne operacje i znacznie utrudnić działalność zaangażowanych siatek przestępczych.

[44] Konkluzje Rady z czerwca 2016 r. w sprawie administracyjnego podejścia do zapobiegania poważnej i zorganizowanej przestępczości oraz do jej zwalczania, 9935/2016.

[45] Wniosek dotyczący dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie zwalczania korupcji, zastępującej decyzję ramową Rady 2003/568/WSiSW oraz Konwencję w sprawie zwalczania korupcji urzędników Wspólnot Europejskich i urzędników państw członkowskich Unii Europejskiej oraz zmieniającej dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1371, COM/2023/234 final.

5.1. Identyfikowanie i likwidowanie nielegalnego handlu narkotykami wykorzystującego szlaki morskie

Siatki przestępcze przemycają środki odurzające do europejskich portów morskich na dużą skalę. Morskie szlaki przemytu narkotyków są bardzo zróżnicowane i przebiegają m.in. przez regiony najbardziej oddalone UE, a ze sprawozdań na ten temat wynika, że zmienia się sposób prowadzenia działań, ponieważ przesyłki narkotyków trafiają do większej liczby pomniejszych europejskich portów. Aby ukryć te przesyłki, przestępcy stosują nowe metody, których organy ścigania i organy morskie często nie są w stanie wykryć. Europol **wzmocni strategiczną analizę nielegalnego handlu drogą morską** w celu określenia potrzeb operacyjnych w zakresie zakłócania nowych metod transportu i ukrywania narkotyków.

Morskie Centrum Analiz i Operacji ds. Zwalczania Narkotyków (MAOC-N) powinno jeszcze bardziej zintensyfikować działania, w szczególności w zakresie monitorowania statków przewożących niedozwolone środki odurzające na pełnym morzu.

Komisja będzie dzielić się najlepszymi praktykami za pośrednictwem rozszerzonego **sojuszu portów europejskich** stanowiącego główne unijne ramy współpracy sektora publicznego i prywatnego w zwalczaniu nielegalnego handlu narkotykami, zwiększając tym samym odporność portów w całej UE. Przyszła strategia UE w sprawie portów będzie koncentrować się na bezpieczeństwie, w oparciu o strategiczny dialog z urzędnikami rządowymi, władzami portowymi, sektorem prywatnym i innymi kluczowymi zainteresowanymi stronami. Ma to na celu zwiększenie bezpieczeństwa i gotowości portów UE.

5.2. Przeciwdziałanie nielegalnemu handlowi narkotykami prowadzonemu drogą lądową, z wykorzystaniem usług pocztowych i usług doręczania paczek oraz drogą lotniczą

Zwiększona produkcja narkotyków syntetycznych, w połączeniu z szybkim rozwojem handlu elektronicznego, oferuje szerokie możliwości przemytu niedozwolonych środków odurzających za pośrednictwem usług pocztowych i usług doręczania paczek. Nielegalny handel mniejszymi ilościami, które trudniej jest wykryć, prowadzony z wykorzystaniem usług przesyłek pocztowych i usług doręczania paczek, w ujęciu łącznym napędza działalność związaną z nielegalnym handlem prowadzoną na dużą skalę. Aby usprawnić wykrywanie przepływów nielegalnych środków odurzających, UE będzie propagować współpracę na szczeblu publiczno-prywatnym między **sektorem usług pocztowych i usług doręczania paczek, a organami celnymi i organami ścigania**. Plan działania przeciwko nielegalnemu handlowi narkotykami obejmuje konkretne działania w celu zacieśnienia tej współpracy.

Przemyt niewielkich przesyłek o wysokiej wartości zawierających projektowane prekursory narkotyków[46] lub prekursory narkotyków coraz częściej odbywa się drogą lotniczą. Siatki przestępcze korzystają nie tylko z lotnictwa komercyjnego do przewozu narkotyków za pośrednictwem kurierów narkotykowych, lecz także w coraz większym stopniu wykorzystują prywatne samoloty, małe statki powietrzne i loty nieregularne, aby uniknąć wykrycia przemytu narkotyków. UE dołoży starań w celu **wzmocnienia monitorowania i kontroli bezpieczeństwa lotnictwa ogólnego**, które obejmować będą szerzej zakrojoną wymianę informacji między właściwymi organami lotnictwa cywilnego i organami ścigania, w tym organami celnymi.

[46] Substancja blisko związana pod względem chemicznym z prekursorem narkotyków, która nie ma żadnego znanego legalnego zastosowania z wyjątkiem badań naukowych i innowacji.

5.3. Poprawa monitorowania internetowej dystrybucji narkotyków i usprawnienie ich przechwytywania

Przestępcy wykorzystują zarówno otwartą, jak i ciemną sieć do promowania, sprzedaży i dystrybucji niedozwolonych środków odurzających. Organy ścigania potrzebują poprawy zdolności i większego wsparcia operacyjnego, aby skutecznie wykrywać te działania w internecie, w tym działania w ciemnej sieci i mediach społecznościowych, oraz prowadzić dochodzenia w tym zakresie. Aby poprawić bezpieczeństwo, chronić małoletnich i zwalczać rozpowszechnianie nielegalnych treści w internecie, dostawcy usług internetowych i organy muszą w pełni przestrzegać **aktu o usługach cyfrowych**. Komisja będzie nadal monitorować i egzekwować przestrzeganie zasad należytej staranności przez bardzo duże platformy internetowe i wyszukiwarki internetowe na podstawie aktu o usługach cyfrowych. Ponadto **Forum UE ds. Internetu** będzie wykorzystywać dobrowolną współpracę z platformami internetowymi w celu uwzględnienia wyzwań i wymiany najlepszych praktyk w zakresie zakłócania sprzedaży narkotyków w internecie i zapobiegania werbowaniu małoletnich przez siatki przestępcze, w oparciu o środki przedstawione w wytycznych Komisji dotyczących środków służących zapewnieniu wysokiego poziomu prywatności, bezpieczeństwa i ochrony małoletnich w internecie na podstawie art. 28 ust. 4 rozporządzenia (UE) 2022/2065[47]. W ramach Forum UE ds. Internetu działanie to wzmocni rolę platform mediów społecznościowych w profilaktyce zażywania narkotyków, ze szczególnym naciskiem na docieranie do młodych ludzi, we współpracy z EUDA[48].

Priorytet strategiczny 6: Zwalczanie produkcji narkotyków syntetycznych i prekursorów

Aby wyeliminować problem związany ze wzrostem produkcji i przywozu narkotyków syntetycznych oraz nielegalnego handlu nimi, UE zintensyfikuje działania operacyjne mające na celu wykrywanie i bezpieczną likwidację nielegalnych laboratoriów oraz powstrzymanie napływu prekursorów narkotyków.

6.1. Wzmocnienie zdolności operacyjnych w zakresie wykrywania i likwidacji nielegalnych laboratoriów

Wykrywanie i likwidowanie nielegalnych laboratoriów zaangażowanych w produkcję i wywóz narkotyków syntetycznych i nowych substancji psychoaktywnych w dalszym ciągu stanowi poważne wyzwanie. Substancje te stanowią ważny priorytet platformy EMPACT, w ramach której policja i służby celne prowadzą wspólne działania, by osiągnąć zamierzony cel. Przy wsparciu EMPACT EUDA będzie przyczyniać się do lepszego zrozumienia działalności przestępczej związanej z produkcją narkotyków na terytorium UE dzięki opracowaniu **europejskiej bazy danych o incydentach związanych z produkcją narkotyków**, we współpracy z zainteresowanymi państwami członkowskimi.

Likwidacja laboratoriów, w których wytwarzane są narkotyki, jest skomplikowanym procesem i wiąże się z poważnymi zagrożeniami dla zdrowia publicznego i organów ścigania, a także

[47] Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/2065 z dnia 19 października 2022 r. w sprawie jednolitego rynku usług cyfrowych oraz zmiany dyrektywy 2000/31/WE (akt o usługach cyfrowych), Dz.U. L 277 z 27.10.2022, s. 1.

[48] W oparciu o środki zawarte w wytycznych Komisji dotyczących środków służących zapewnieniu wysokiego poziomu prywatności, bezpieczeństwa i ochrony małoletnich w internecie na podstawie art. 28 ust. 4 rozporządzenia (UE) 2022/2065.

zagrożeniami dla środowiska. Aby rozwiązać ten problem, Komisja i państwa członkowskie przedstawią wytyczne i procedury mające pomóc organom ścigania w wykrywaniu i likwidowaniu nielegalnych **laboratoriów narkotyków syntetycznych** z wykorzystaniem zaawansowanych technologii wykrywania i specjalistycznych programów szkoleniowych. Podejście to ma na celu zmniejszenie ryzyka dla organów ścigania oraz szkód dla środowiska. Ponadto Europol i CEPOL opracują instrukcje dotyczące bezpiecznego transportu i usuwania skonfiskowanych chemikaliów i sprzętu, przedstawią najlepsze praktyki w zakresie bezpiecznej likwidacji laboratoriów oraz wzmocnią szkolenia i zdolności w tej dziedzinie.

6.2.Zwalczanie nielegalnego wykorzystywania prekursorów narkotyków i projektowanych prekursorów narkotyków oraz nielegalnego handlu nimi

Prekursory narkotyków są często wykorzystywane do produkcji narkotyków syntetycznych i nowych substancji psychoaktywnych, co stwarza poważne zagrożenie dla bezpieczeństwa publicznego. Dokonywany przez Komisję przegląd prawodawstwa dotyczącego prekursorów ma zasadnicze znaczenie dla poprawy monitorowania i kontroli prekursorów narkotyków i projektowanych prekursorów narkotyków[49]. Celem niniejszego wniosku jest umożliwienie organom egzekwowania prawa i podmiotom gospodarczym skuteczniejszego identyfikowania podejrzanych transakcji, a tym samym zacieśnienie współpracy i zwiększenie czujności w zakresie zapobiegania nielegalnej produkcji narkotyków. Aby pomóc w realizacji tych działań, EUDA będzie monitorować rozwój sytuacji związanej z nielegalnym wykorzystywaniem prekursorów narkotyków i nielegalnym handlem nimi. Przyczyni się również do wdrożenia przepisów UE dotyczących prekursorów narkotyków dzięki opracowaniu repozytorium informacji o prekursorach narkotyków, zawierającego informacje o prekursorach, które ułatwi wymianę informacji do celów identyfikacji tych substancji. Jednocześnie UE powinna zintensyfikować współpracę z partnerami międzynarodowymi w celu monitorowania, a następnie zakłócania nielegalnej produkcji prekursorów narkotyków, w tym projektowanych prekursorów narkotyków, ich nielegalnego wykorzystywania i handlu nimi. Aby ułatwić dochodzenia kryminalistyczne na szczeblu krajowym, UE zwiększy swoje wsparcie na rzecz wykrywania prekursorów stosowanych w miejscach produkcji środków odurzających.

[49] COM(2025) 747 final.

Kluczowe priorytety

Komisja:

- **wdroży, w ścisłej współpracy z państwami członkowskimi i odpowiednimi agencjami UE, specjalny unijny plan działania przeciwko nielegalnemu handlowi narkotykami;**
- **w 2026 r. przeprowadzi ocenę obowiązującej decyzji ramowej w sprawie nielegalnego handlu narkotykami;**
- **opracuje strategię UE w sprawie portów, kładąc zdecydowany nacisk na ich bezpieczeństwo;**
- **będzie pracować ze współprawodawcami, aby zapewnić szybkie przyjęcie nowych przepisów dotyczących prekursorów;**
- **oceni wykonalność ustanowienia nowego ogólnounijnego systemu śledzenia środków finansowych związanych zarówno z przestępczością zorganizowaną, jak i terroryzmem.**

EUDA, przy wsparciu EMPACT:

- **opracuje europejską bazę danych dotyczących incydentów związanych z produkcją narkotyków.**

Państwa członkowskie zachęca się do:

- **wzmocnienia zdolności organów krajowych w zakresie wykrywania nielegalnego handlu narkotykami, prowadzenia dochodzeń w tej dziedzinie i ścigania osób odpowiedzialnych;**
- **włączenia do prawa krajowego i wdrożenia zaostrzonych przepisów dotyczących odzyskiwania i konfiskaty mienia;**
- **wykrywania przypadków przenikania grup przestępczych do legalnych przedsiębiorstw i zapobiegania temu zjawisku z zastosowaniem podejścia administracyjnego.**

IV. PRZECIWDZIAŁANIE ZAGROŻENIOM I SZKODOM

Potencjalny wpływ nielegalnych substancji na osoby zażywające narkotyki, przestrzeń publiczną i społeczeństwo stanowi coraz większy problem. Rozpowszechnianie się nowych substancji psychoaktywnych o dużej sile działania wiąże się ze zwiększonym ryzykiem zgonów spowodowanych przedawkowaniem tych substancji, a do tego nielegalny handel narkotykami wprowadza do lokalnych społeczności przemoc i skutkuje szkodami dla środowiska. Aby rozwiązać te problemy, UE musi skupić się na znacznym ograniczeniu zagrożeń i szkód związanych z narkotykami, a także na zwiększeniu gotowości.

Priorytet strategiczny 7: Redukcja indywidualnych szkód związanych z używaniem narkotyków

W ramach całego spektrum opieki obejmującego profilaktykę i leczenie UE i państwa członkowskie zwiększą dostępność skutecznych interwencji na rzecz redukcji szkód i ograniczania ryzyka w celu ochrony osób zażywających narkotyki przed szkodami.

7.1. Zwiększenie dostępności i zakresu opartych na dowodach interwencji na rzecz redukcji szkód i ograniczania ryzyka

Ponieważ nowe narkotyki niosą ze sobą nowe zagrożenia, państwa członkowskie muszą rozszerzyć i dostosować interwencje mające na celu redukcję szkód. Kluczowe znaczenie ma tu ścisła współpraca między pracownikami służby zdrowia i pracownikami socjalnymi, społeczeństwem obywatelskim oraz grupami partnerskimi. Interwencje te należy połączyć z innymi działaniami promującymi zdrowie, aby dotrzeć do grup społecznych obarczonych wysokim ryzykiem, na przykład z wykorzystaniem pomieszczeń do bezpiecznego zażywania narkotyków pod nadzorem, ośrodków oferujących usługi sprawdzania narkotyków lub mobilnych jednostek zapewniających wsparcie zdrowotne i społeczne. Środki na rzecz ograniczania ryzyka i redukcji szkód, w tym działania wspierane z funduszy polityki spójności, należy włączyć do regionalnych i lokalnych polityk z uwzględnieniem regionalnych i lokalnych realiów, przy czym musi im towarzyszyć współpraca poszczególnych podmiotów na rzecz promowania zdrowia, bezpieczeństwa i ochrony w lokalnych społecznościach.

Należy zwrócić szczególną uwagę na interwencje mające na celu redukcję szkód, których celem jest zapobieganie przedawkowaniu, chorobom zakaźnym i zakażeniom zagrażającym życiu lub ograniczanie ryzyka ich wystąpienia. Państwa członkowskie wzywa się do podjęcia środków w celu zapobiegania ryzyku **przedawkowania narkotyków i zgonów** i ograniczania tego ryzyka, w szczególności w odniesieniu do opioidów, przez zwiększenie dostępu do opartych na dowodach interwencji, takich jak leczenie z zastosowaniem agonisty receptorów opioidowych i stosowanie naloksonu, w tym do programów udostępniania naloksonu do użytku domowego. Innowacyjne strategie mają również zasadnicze znaczenie dla przeciwdziałania zagrożeniom związanym z nowymi narkotykami, takimi jak syntetyczne kannabinoidy, oraz nowymi metodami zażywania narkotyków, takimi jak wapowanie.

Dodatkowe starania powinny koncentrować się na profilaktyce, leczeniu i ograniczaniu **zakażeń krwiopochodnych** związanych z narkotykami, zwłaszcza zakażeń wirusem HIV i wirusem zapalenia wątroby typu C (HCV), a także chorób zwalczanych drogą szczepień, takich jak wirusowe zapalenie wątroby typu A i B. Osoby używające środków odurzających drogą iniekcji powinny mieć dostęp do interwencji ratujących życie opartych na wytycznych EUDA i ECDC dotyczących zapobiegania chorobom zakaźnym i ich kontroli[50]. Bardzo ważne są powszechnie dostępne programy wymiany igieł i strzykawek wraz z dobrowolnymi badaniami pod kątem zakażeń HIV i HCV oraz ich leczeniem. Komisja będzie współpracować z Europejskim Forum

[50] Europejskie Centrum ds. Zapobiegania i Kontroli Chorób (ECDC) oraz Europejskie Centrum Monitorowania Narkotyków i Narkomanii (EMCDDA) (2023), „Prevention and control of infectious diseases among people who inject drugs" [Zapobieganie chorobom zakaźnym i ich kontrola wśród osób używających środków odurzających drogą iniekcji].

Społeczeństwa Obywatelskiego ds. Narkotyków w celu **zidentyfikowania systemowych barier doświadczanych przez słabsze grupy społeczne**, w tym osoby używające narkotyków.

Ponadto państwa członkowskie powinny rozważyć opracowanie i wdrożenie specjalnych **interwencji mających na celu redukcję szkód** dla określonych grup ryzyka. Do grup tych należą osoby cierpiące na zaburzenia zdrowia psychicznego, osoby w sytuacji pozbawienia wolności, osoby LGBTIQ+, migranci, a także osoby młode w miejscach rozrywki, takich jak kluby nocne lub miejsca organizacji festiwali.

7.2. Rozpowszechnianie dowodów na temat skutecznych interwencji mających na celu redukcję szkód

Chociaż istnieją różne środki służące ograniczeniu ryzyka i redukcji szkód umożliwiające dotarcie do grup społecznych obarczonych wysokim ryzykiem, należy udostępniać kolejne innowacyjne środki z uwagi na zmiany zachodzące w zakresie narkotyków i sposobach zażywania narkotyków. EUDA dokona przeglądu skuteczności nowych interwencji i będzie dzielić się najlepszymi praktykami za pośrednictwem bazy danych dotyczących redukcji szkód. Działania te zapewnią szeroką dostępność informacji, które mogą **przyczynić się do opracowania standardów jakości** w zakresie redukcji szkód.

Opierając się na sukcesie Europejskiego programu profilaktyki, EUDA opracuje specjalny program szkoleniowy w celu poprawy wdrażania opartych na dowodach środków redukcji szkód. **Europejski program redukcji szkód** pomoże państwom członkowskim w budowaniu zdolności w zakresie redukcji szkód w całej Europie.

Priorytet strategiczny 8: Ograniczanie skutków społecznych i środowiskowych

UE zwiększy starania na rzecz zapobiegania przestępczości, aby przeciwdziałać rosnącej przemocy związanej z nielegalnym handlem narkotykami, ze zwróceniem szczególnej uwagi na ochronę młodych ludzi przed werbowaniem do działalności przestępczej oraz na redukcję szkód, jakie niedozwolone środki odurzające powodują w społeczeństwie, lokalnych społecznościach i środowisku.

8.1. Przeciwdziałanie przemocy związanej z narkotykami i intensyfikacja działań na rzecz zapobiegania przestępczości

Przemoc związana z narkotykami ma coraz bardziej złożony charakter, często jest powiązana z przestępczością zorganizowaną i skutkuje powstaniem cykli szkód, które wpływają na bezpieczeństwo i ochronę naszych miast i społeczności lokalnych. Szczególnie podatne na zagrożenia są dzieci i młodzież, ponieważ mogą być zarówno ofiarami, jak i sprawcami, a także mogą być werbowane do tych grup. Aby zwalczać przemoc związaną z narkotykami, UE dąży do rozbijania siatek przestępczych i promowania współpracy policji ze społecznością lokalną, łączącej bezpieczeństwo społeczności z inicjatywami realizowanymi w zakresie zdrowia publicznego. W ramach **Agendy UE dla miast** Komisja będzie wspierać władze lokalne poprzez propagowanie innowacyjnych projektów na szczeblu lokalnym i ułatwianie wymiany najlepszych praktyk. Wsparcie to ma na celu zwiększenie odporności i spójności społeczności w celu sprostania wyzwaniom związanym z bezpieczeństwem i integracją społeczną, w tym wyzwaniom

związanym z narkotykami. Ponadto EUDA będzie prowadzić badania i monitorowanie, aby lepiej zrozumieć problem **przemocy związanej z narkotykami** na różnych poziomach.

UE zintensyfikuje również wysiłki na rzecz zapobiegania werbowaniu młodych ludzi do przestępczości zorganizowanej, w tym w drodze działań prowadzonych w internecie oraz **opartych na dowodach środków zapobiegawczych**. Państwa członkowskie zachęca się do tworzenia środowisk bardziej chroniących młodych ludzi i wykorzystywania do tego celu najlepszych praktyk dostępnych za pośrednictwem centrum wiedzy Europejskiej Sieci Zapobiegania Przestępczości. Działania te wymagają współpracy między organami ścigania, pracownikami socjalnymi, pracownikami służby zdrowia i społeczeństwem obywatelskim. Aby wesprzeć te starania, Europejska Sieć Zapobiegania Przestępczości opracuje **specjalny zestaw narzędzi w celu przeciwdziałania werbowaniu małoletnich przez siatki przestępcze**.

Ponadto, aby chronić dzieci przed wszelkimi formami przestępczości, w tym związanymi z narkotykami w internecie i poza nim, UE zaproponuje **plan działania na rzecz ochrony dzieci przed przestępczością**, zgodnie z zapowiedzią zawartą w europejskiej strategii bezpieczeństwa wewnętrznego ProtectEU.

8.2.Przeciwdziałanie stygmatyzacji i dyskryminacji związanej z narkotykami

Europa musi zwalczać **stygmatyzację** związaną z zażywaniem narkotyków i powiązanymi zaburzeniami[51], ponieważ ma ona negatywny wpływ na zdrowie psychiczne i fizyczne doświadczających jej osób. Może to utrudniać tym osobom zwracanie się o wsparcie oraz starania na rzecz integracji ze społeczeństwem, co w przypadku młodych ludzi może z kolei prowadzić do wczesnego przerywania nauki. Polityka powinna uwzględniać – w szczególności poprzez stałą współpracę ze społeczeństwem obywatelskim – doświadczenia osób dotkniętych stygmatyzacją związaną z narkotykami, w tym osób zażywających narkotyki i klientów służb antynarkotykowych. UE będzie szerzyć wiedzę, propagować wymianę informacji i wspierać wzajemne uczenie się za pośrednictwem platformy polityki zdrowotnej UE, unijnego portalu najlepszych praktyk w zakresie zdrowia publicznego oraz projektów badawczych finansowanych w ramach programu „Horyzont Europa”. Ponadto, w celu kompleksowego wspierania włączenia społecznego, inwestycje z EFS+ i EFRR należy realizować w synergii z innymi funduszami i programami UE.

8.3.Podejście do problemu narkotyków z uwzględnieniem aspektu płci

Sytuacja w zakresie narkotyków dotyka mężczyzn i kobiety w różnym stopniu, przy czym kobiety stanowią około jednej czwartej osób z poważnymi problemami narkotykowymi, ale tylko jedną piątą osób podejmujących leczenie. W latach 2013–2023 liczba zgonów spowodowanych przedawkowaniem wśród kobiet w UE wzrosła o 76 %, co wskazuje na dodatkowe bariery, jakie napotykają kobiety w dostępie do usług zdrowotnych i społecznych.

Państwa członkowskie powinny we wszystkich filarach strategii wdrożyć środki **uwzględniające aspekt płci**, aby zapewnić niedyskryminacyjny i pozbawiony barier dostęp do usług, w szczególności w zakresie leczenia i redukcji szkód. Usługi dostosowane do indywidualnych

[51] Konkluzje Rady z grudnia 2022 r. w sprawie stosowania w politykach w dziedzinie narkotyków podejścia opartego na prawach człowieka, 15818/22.

potrzeb powinny obejmować opcje przeznaczone wyłącznie dla kobiet, opiekę nad dziećmi i specjalistyczne wsparcie uwzględniające traumatyczne przeżycia.

Na dostęp do usług zdrowotnych mogą mieć również wpływ takie czynniki jak orientacja seksualna i tożsamość płciowa. Osoby LGBTIQ+ są często bardziej narażone na wyzwania związane ze zdrowiem psychicznym i przemoc, jak wskazano w strategii Komisji na rzecz równości osób LGBTIQ+ na lata 2026–2030[52]. Wyeliminowanie dyskryminacji i barier dla osób LGBTIQ+ ma kluczowe znaczenie dla ograniczenia negatywnego wpływu na zdrowie i zapewnienia równego dostępu do usług.

8.4. Przeciwdziałanie zagrożeniom związanym z kierowaniem pojazdami pod wpływem środków odurzających

Szacuje się, że nawet jedna czwarta śmiertelnych ofiar wypadków drogowych w UE, których liczba w 2024 r. wyniosła łącznie ponad 19 940, jest związana ze spożyciem alkoholu lub zażyciem środków odurzających[53]. Aby wesprzeć realizację wizji zero[54] i przyczynić się do osiągnięcia celu, jakim jest brak śmiertelnych ofiar wypadków drogowych do 2050 r., UE powinna wdrożyć środki zapobiegające kierowaniu pojazdami pod wpływem środków odurzających i wypadkom spowodowanym przez kierowców znajdujących się pod wpływem środków odurzających.

Wraz z nową dyrektywą w sprawie praw jazdy[55] państwa członkowskie zobowiązały się do **polityki zerowej tolerancji** dla **kierowania pojazdami pod wpływem środków odurzających**. Zachęca się państwa członkowskie do wprowadzenia do prawa krajowego zasadniczo obowiązujących systemów zerowej tolerancji.

Biorąc pod uwagę wysoki odsetek uczestnictwa początkujących kierowców, głównie młodych osób, w wypadkach drogowych związanych z kierowaniem pojazdem pod wpływem alkoholu lub środków odurzających, zachęca się również państwa członkowskie do tego, by zgodnie z dyrektywą w odniesieniu do początkujących kierowców stosowały bardziej rygorystyczne przepisy. Działania te powinny być poparte ukierunkowanymi krajowymi **działaniami na rzecz zwiększania świadomości, uwypuklającymi zagrożenia związane z kierowaniem pojazdem pod wpływem środków odurzających**, skierowanymi w szczególności do młodych dorosłych. Ponadto nowa dyrektywa o zakazie prowadzenia pojazdów mechanicznych i zmieniona dyrektywa w sprawie transgranicznej wymiany informacji umożliwią wymianę między państwami członkowskimi informacji na temat przestępstw drogowych związanych z narkotykami

[52] Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Unia równości: Strategia na rzecz równości osób LGBTIQ+ na lata 2026-2030, COM/2025/725 final.

[53] Komisja Europejska, Dyrekcja Generalna ds. Mobilności i Transportu, Modijefsky, M., Janse, R., Spit, W. i in., Prevention of driving under the influence of alcohol and drugs: final report [Przeciwdziałanie kierowaniu pojazdami pod wpływem alkoholu i środków odurzających: sprawozdanie końcowe], Urząd Publikacji Unii Europejskiej, 2022, https://data.europa.eu/doi/10.2832/284545.

[54] Dokument roboczy służb Komisji, Ramy polityki bezpieczeństwa ruchu drogowego UE na lata 2021–2030 – Kolejne kroki w kierunku realizacji „wizji zero”, SWD(2019) 283 final.

[55] Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2025/2205 z dnia 22 października 2025 r. w sprawie praw jazdy, zmieniająca rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1724 i dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/2561 oraz uchylająca dyrektywę 2006/126/WE Parlamentu Europejskiego i Rady i rozporządzenie Komisji (UE) nr 383/2012. *Dz.U. L, 2025/2205, 5.11.2025*.

i zapobiegną ryzyku, że niebezpieczne zachowania związane z kierowaniem pojazdem pod wpływem środków odurzających pozostaną bezkarne.

8.5. Przeciwdziałanie szkodom związanym z używaniem narkotyków wyrządzanym środowisku

Uprawa i produkcja narkotyków powodują poważne szkody dla środowiska zarówno w Europie, jak i na świecie. Zorganizowane grupy przestępcze wyrzucają toksyczne odpady chemiczne pochodzące z produkcji narkotyków syntetycznych, co stwarza poważne zagrożenie dla środowiska i społeczności lokalnych. Na przykład produkcja jednego kilograma MDMA generuje około 58 kg niebezpiecznych odpadów chemicznych. Produkcja konopi indyjskich nie tylko wiąże się ze znacznym zużyciem wody i energii, lecz także powoduje zanieczyszczenie wody i powietrza[56].

Nielegalne laboratoria narkotykowe należy likwidować w sposób, który zapewnia bezpieczeństwo funkcjonariuszy organów ścigania i uwzględnia wpływ na środowisko. UE opracuje i będzie stosować metody bezpiecznego **postępowania ze skonfiskowanymi niedozwolonymi środkami odurzającymi**, prekursorami, chemikaliami, odpadami i sprzętem oraz ich **transportu, usuwania i niszczenia** w sposób przyjazny dla środowiska. Zgodnie z paktem UE dotyczącym zagrożeń związanych z nowymi narkotykami syntetycznymi[57] CEPOL i EUDA zintensyfikują szkolenia dla organów ścigania w zakresie zagrożeń dla bezpieczeństwa i zdrowia związanych z likwidacją tych obiektów. EMPACT wzmocni współpracę operacyjną, by zwiększyć zdolności do likwidacji laboratoriów narkotyków syntetycznych.

Komisja wspiera państwa członkowskie we wdrażaniu **nowej dyrektywy w sprawie przestępstw przeciwko środowisku**[58], która dotyczy takich przestępstw jak zanieczyszczanie środowiska, niezgodne z prawem gospodarowanie odpadami, niszczenie siedlisk i nielegalny pobór wody.

Komisja zachęca państwa członkowskie do tego, by w strategiach krajowych, które są one zobowiązane opracować do 21 maja 2027 r., dokonały wyraźnego powiązania przestępstw przeciwko środowisku z inną działalnością przestępczą, taką jak produkcja środków odurzających i nielegalny handel nimi Dzięki uwzględnieniu wzajemnie powiązanego charakteru tych przestępstw zintegrowanie takie ma zwiększyć skuteczność strategii.

Do produkcji niedozwolonych środków odurzających zorganizowane grupy przestępcze stosują często praktyki mające niszczycielskie skutki dla środowiska, takie jak wylesianie lub intensywne zużycie wody. Poprawa wykrywania tych praktyk ma kluczowe znaczenie ze względu na ich wpływ na nasilenie susz, niszczenie siedlisk i utratę różnorodności biologicznej.

---

[56] Europejskie Centrum Monitorowania Narkotyków i Narkomanii oraz Europol (2022), *EU Drug Market: Cannabis — In-depth analysis* [Unijny rynek narkotykowy. Konopie indyjskie – szczegółowa analiza].

[57] Konkluzje Rady z czerwca 2025 r. pt. „Pakt dotyczący zagrożeń związanych z nowymi narkotykami syntetycznymi i nowymi substancjami psychoaktywnymi w Unii Europejskiej”, 10265/25.

[58] Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1203 z dnia 11 kwietnia 2024 r. w sprawie ochrony środowiska poprzez prawo karne i zastępująca dyrektywy 2008/99/WE i 2009/123/WE, Dz.U. L, 2024/1203, 30.4.2024.

Kluczowe priorytety

Komisja:

- **opracuje i rozpowszechni za pośrednictwem Europejskiej Sieci Zapobiegania Przestępczości specjalny unijny zestaw narzędzi w celu przeciwdziałania werbowaniu małoletnich przez siatki przestępcze;**
- **wykorzysta wzmocnione ramy EMPACT do współpracy operacyjnej organów ścigania w celu zwalczania miejsc produkcji niedozwolonych środków odurzających w ramach realizacji planu działania przeciwko nielegalnemu handlowi narkotykami.**

EUDA:

- **opracuje europejski program redukcji szkód w celu wspierania budowania zdolności w zakresie interwencji na rzecz redukcji szkód w całej UE;**
- **będzie ściśle współpracować z państwami członkowskimi w celu opracowania i wdrożenia środków zapobiegania przestępczości wspierających społeczności lokalne i młodzież.**

Państwa członkowskie zachęca się do:

- **zwiększenia dostępności interwencji na rzecz redukcji szkód i ograniczania ryzyka oraz ich zasięgu w celu zmniejszenia liczby przypadków przedawkowania narkotyków, zgonów i zakażeń krwiopochodnych związanych z narkotykami w całej UE;**
- **przyjęcia polityki zerowej tolerancji dla kierowania pojazdami pod wpływem środków odurzających, zgodnie z dyrektywą w sprawie praw jazdy, oraz pełnego wykorzystania dostępnych narzędzi transgranicznych do egzekwowania tych przepisów;**
- **pełnego wykorzystania nowej dyrektywy w sprawie przestępstw przeciwko środowisku w celu sprostania wyzwaniom środowiskowym wynikającym z produkcji środków odurzających i nielegalnego handlu nimi.**

V. BUDOWANIE SILNYCH PARTNERSTW

Polityka antynarkotykowa w państwach trzecich ma znaczący wpływ na sytuację w zakresie niedozwolonych środków odurzających w Europie, ponieważ siatki przestępcze w UE współpracują ze swoimi międzynarodowymi odpowiednikami w celu rozwijania działalności związanej z nielegalnym handlem. W związku z tym kluczowe znaczenie dla skutecznej polityki UE w dziedzinie narkotyków mają partnerstwa międzynarodowe. Należy wzmocnić koordynację i partnerstwa ze społeczeństwem obywatelskim i podmiotami prywatnymi w UE. Sprzyja to wzajemnemu uczeniu się i ułatwia wspólne działania operacyjne, wspierając kompleksowe podejście obejmujące całe społeczeństwo.

Priorytet strategiczny 9: Wzmacnianie współpracy międzynarodowej

Uznając globalny charakter problemu, UE zacieśni współpracę z kluczowymi partnerami międzynarodowymi w drodze skutecznego dialogu, budowania zdolności i wzmocnionego współdziałania pod względem operacyjnym.

9.1.Cele UE w zakresie współpracy międzynarodowej

W europejskiej strategii bezpieczeństwa wewnętrznego ProtectEU zaapelowano, by UE aktywnie broniła swoich interesów w zakresie bezpieczeństwa poprzez przeciwdziałanie zagrożeniom zewnętrznym, zakłócanie szlaków przemytu oraz ochronę korytarzy o znaczeniu strategicznym. UE podtrzymuje swoje zobowiązanie do bycia silnym sojusznikiem krajów partnerskich, współpracującym z nimi w celu poprawy globalnego bezpieczeństwa i wzmocnienia wzajemnej odporności, w szczególności na zagrożenia związane z nielegalnym handlem narkotykami.

W stosunkach zewnętrznych UE w dziedzinie narkotyków kładzie się nacisk na wspólną odpowiedzialność, multilateralizm i podejście ukierunkowane na rozwój, z poszanowaniem praw człowieka, godności i praworządności. UE podtrzymuje swoje zaangażowanie na rzecz tych zasad, opowiadając się za opartym na dowodach, zintegrowanym, zrównoważonym i multidyscyplinarnym podejściem do polityki w dziedzinie narkotyków. Wspiera ona działania państw trzecich, zgodnie z międzynarodowymi konwencjami o kontroli narkotyków i zobowiązaniami w zakresie praw człowieka, jak określono w konkluzjach Rady w sprawie stosowania w politykach w dziedzinie narkotyków podejścia opartego na prawach człowieka[59], planie działania UE dotyczącym praw człowieka i demokracji na lata 2020–2027[60] oraz odpowiednich instrumentach ONZ dotyczących polityki w dziedzinie narkotyków. Ponadto UE podtrzymuje zdecydowane stanowisko przeciwko karze śmierci we wszystkich okolicznościach, potwierdzając swoje zaangażowanie na rzecz praw człowieka.

UE będzie współpracować z **partnerami objętymi procesem rozszerzenia** w celu dostosowania strategii zwalczania zorganizowanych grup przestępczych, usprawnienia systemów informacji o narkotykach i zacieśnienia współpracy operacyjnej. Obejmuje to wspieranie rozwoju krajowych centrów monitorowania narkotyków i systemów wczesnego ostrzegania o nowych substancjach psychoaktywnych zgodnie z prawem UE oraz propagowanie opartej na dowodach, zintegrowanej i zrównoważonej polityki w dziedzinie narkotyków przy wsparciu EUDA. Aby zapewnić szybszą integrację krajów kandydujących z unijną architekturą bezpieczeństwa, UE powinna systematycznie angażować i wspierać partnerów objętych procesem rozszerzenia, zapewniając im dostęp do narzędzi, wytycznych i możliwości budowania zdolności. Podobnie Komisja zbada możliwość współpracy z krajami kandydującymi w zakresie ochrony portów, np. przez umożliwienie im udziału w posiedzeniach sojuszu portów europejskich w charakterze obserwatorów.

We współpracy z **partnerami z południowego regionu Morza Śródziemnego** UE będzie propagować dalsze monitorowanie i ocenę tendencji w zakresie narkotyków, współpracę sądową i współpracę organów ścigania oraz zintegrowane zarządzanie granicami w celu skuteczniejszego reagowania na transgraniczny nielegalny handel narkotykami zgodnie z filarem „Bezpieczeństwo,

[59] Konkluzje Rady z grudnia 2022 r. w sprawie stosowania w politykach w dziedzinie narkotyków podejścia opartego na prawach człowieka, 15818/22.

[60] Konkluzje Rady z dnia 27 maja 2024 r. w sprawie dostosowania planu działania UE dotyczącego praw człowieka i demokracji na lata 2020–2024 do wieloletnich ram finansowych na lata 2021–2027, 9508/24.

gotowość i zarządzanie migracjami" Paktu na rzecz regionu śródziemnomorskiego. Należy zacieśnić współpracę operacyjną EUDA, Europolu, CEPOL-u, Eurojustu i MAOC-N z partnerami regionalnymi. Wzmocniona zostanie współpraca operacyjna z Afryką Północną, Bliskim Wschodem i Zatoką Perską, zwłaszcza w odniesieniu do produkcji środków odurzających i nielegalnego handlu nimi, ze szczególnym uwzględnieniem captagonu.

UE dąży do wzmocnienia **międzynarodowych sojuszy przeciwko zagrożeniom związanym z narkotykami syntetycznymi** w drodze współpracy z kluczowymi państwami trzecimi, takimi jak Stany Zjednoczone, Meksyk, Chiny i Indie, w celu likwidacji produkcji niedozwolonych środków odurzających, powstrzymania przepływu prekursorów narkotyków i zwiększenia gotowości na wyzwania związane z narkotykami syntetycznymi. Głównym celem współpracy będzie przerwanie szlaków przemytu narkotyków, wzmocnienie **odporności centrów logistycznych** na całym świecie oraz przeciwdziałanie wykorzystywaniu głównych portów morskich przez przestępczość zorganizowaną, zwłaszcza w Ameryce Łacińskiej, Afryce Zachodniej i na Bałkanach Zachodnich.

Ważnym instrumentem w zestawie narzędzi zewnętrznych UE są środki ograniczające, które mogą uzupełniać dobrze wyważoną kombinację różnych dziedzin polityki, aby skutecznie zakłócać i ograniczać międzynarodową przestępczość zorganizowaną. Komisja bada obecnie możliwości wprowadzenia **systemu sankcji horyzontalnych** wymierzonych w osoby fizyczne i zorganizowane grupy przestępcze zaangażowane w przemyt migrantów i handel ludźmi. Biorąc pod uwagę, że nielegalny handel narkotykami stanowi często źródło dochodów międzynarodowych zorganizowanych grup przestępczych oraz że działalność związana z nielegalnym handlem narkotykami jest w swojej całości uzależniona od tych samych osób, które zajmują się praniem pieniędzy, handlują kryptowalutami i świadczą inne usługi, można rozważyć rozszerzenie zakresu takiego systemu, z zastrzeżeniem omówienia tej kwestii z państwami członkowskimi. Delegatury UE we wszystkich odpowiednich krajach i podregionach wyznaczą wśród swoich pracowników osoby pełniące funkcje punktów kontaktowych ds. walki z przestępczością zorganizowaną, przy czym państwa członkowskie będą mogły oddelegować w tym celu urzędników łącznikowych.

W ukierunkowanych działaniach operacyjnych uczestniczyć będą organy celne, organy ścigania i właściwe organy w kluczowych państwach trzecich, w tym przy zaangażowaniu takich inicjatyw jak jednostki dochodzeniowe i ośrodki syntezy danych wywiadowczych. UE będzie również budować **silniejsze partnerstwa** w dziedzinie wymiaru sprawiedliwości i bezpieczeństwa z kluczowymi państwami trzecimi i regionami przez zacieśnienie współpracy w zakresie wzajemnej pomocy prawnej, ekstradycji, odzyskiwania i konfiskaty mienia, zwłaszcza z państwami Ameryki Łacińskiej, Karaibów i regionu Morza Śródziemnego.

Ponadto Komisja będzie współpracować z państwami członkowskimi i krajami partnerskimi w celu wzmocnienia działań na rzecz zwalczania nielegalnego handlu narkotykami, rozwijając nowo uruchomioną **Europejską Koalicję przeciwko Narkotykom** i zwiększając w ten sposób skuteczność realizacji wspólnych celów i strategii.

9.2. Wzmocnienie dialogu z państwami trzecimi i regionami

Zaangażowanie w dialog z państwami trzecimi ma kluczowe znaczenie dla propagowania zintegrowanego i zrównoważonego podejścia do polityki w dziedzinie narkotyków. UE będzie

nadal prowadzić specjalne dialogi na temat narkotyków z partnerami z Bałkanów Zachodnich, Partnerstwa Wschodniego, Ameryki Łacińskiej i Karaibów, Azji Środkowej oraz w stosunkach dwustronnych ze Stanami Zjednoczonymi, Chinami i Kolumbią. Dialogi te mają na celu wzmocnienie współpracy strategicznej i operacyjnej oraz wspieranie skutecznych reakcji. Należy rozpocząć nowe dialogi z innymi priorytetowymi krajami lub regionami, dla których problemy związane z narkotykami mają dotkliwe skutki. Dialogi na temat bezpieczeństwa mogą dotyczyć kwestii polityki w dziedzinie narkotyków, w szczególności nielegalnego handlu, a wymiany informacji tematycznych i posiedzenia ekspertów ułatwią dzielenie się informacjami i koordynację działań, np. z Indiami, w celu zapobiegania nielegalnemu wykorzystywaniu prekursorów narkotyków i nielegalnemu handlowi nimi.

UE wykorzysta instrumenty dyplomatyczne, polityczne i finansowe w ramach swojej polityki zagranicznej, aby wzmocnić te starania. Do zwiększenia zdolności w zakresie egzekwowania prawa w państwach trzecich i wspierania podejścia do polityki w dziedzinie narkotyków obejmującego całą administrację rządową można wykorzystać pełny wachlarz instrumentów UE, w tym ISWMR oraz misje w ramach wspólnej polityki bezpieczeństwa i obrony.

9.3. Współpraca operacyjna

Jako że siatki zaangażowane w nielegalny handel narkotykami na całym świecie mają coraz więcej wzajemnych powiązań, UE **wzmocni działania operacyjne podejmowane w odpowiedzi na ten proceder** w ramach partnerstw z krajami kandydującymi oraz kluczowymi państwami trzecimi i regionami. Kluczową rolę w tych staraniach odgrywają agencje WSiSW. Rola Europolu we wzmacnianiu zdolności strategicznych i operacyjnych w kluczowych państwach trzecich ma zasadnicze znaczenie dla rozbijania międzynarodowych siatek przestępczych. W związku z tym Europol rozwija partnerstwa zewnętrzne, aby ułatwić wymianę informacji strategicznych i operacyjnych i zapewnić koordynację dochodzeń między różnymi jurysdykcjami. Rola Eurojustu w gromadzeniu silnych dowodów przeciwko organizacjom przestępczym i ułatwianiu ścigania przestępstw ma zasadnicze znaczenie dla skutecznych działań prawnych przeciwko przestępczości transgranicznej.

EUDA, zgodnie ze swoim nowym mandatem, dąży do usprawnienia współpracy międzynarodowej i monitorowania sytuacji w zakresie narkotyków w państwach trzecich, wspierając rozwój opartej na dowodach, zintegrowanej i zrównoważonej polityki w dziedzinie narkotyków. W ramach europejskiej strategii bezpieczeństwa wewnętrznego ProtectEU Komisja będzie dążyć do zawarcia dodatkowych umów między UE a państwami trzecimi w sprawie współpracy z Europolem i Eurojustem, w szczególności przez rozszerzenie działań na większą liczbę państw Ameryki Łacińskiej i zalecanie włączenia większej liczby państw trzecich do ram EMPACT.

UE będzie kontynuować inicjatywy w zakresie **pomocy technicznej i budowania zdolności** oraz programy współpracy, aby pomóc państwom trzecim w rozwiązywaniu problemów związanych z narkotykami w sposób zgodny z zobowiązaniami w zakresie praw człowieka i stawianiu czoła wyzwaniom w sektorach zdrowia publicznego, rozwoju, bezpieczeństwa i ochrony. UE i jej państwa członkowskie kładą nacisk na **politykę w dziedzinie narkotyków ukierunkowaną na**

rozwój oraz alternatywne i zrównoważone środki rozwoju[61], oferujące sposoby ograniczenia podaży narkotyków, ochrony środowiska i pobudzenia rozwoju społeczno-gospodarczego dotkniętych regionów.

9.4. Potwierdzenie wiodącej roli UE w kształtowaniu programu międzynarodowej polityki w dziedzinie narkotyków

UE podtrzymuje swoje zaangażowanie na rzecz wielostronnego systemu opartego na prawie międzynarodowym i zasadach Karty Narodów Zjednoczonych[62]. **Utrzyma ona wiodącą rolę w procesach opracowywania polityki ONZ w dziedzinie narkotyków** w drodze czynnego uczestnictwa w pracach Komisji ds. Środków Odurzających oraz innych organów ONZ zajmujących się zdrowiem, prawami człowieka i rozwojem. Podejście to obejmuje udział w wielostronnych forach, takich jak Rada Europy.

UE będzie nadal zacieśniać współpracę strategiczną z organizacjami międzynarodowymi, w szczególności z UNODC, które jest wiodącą instytucją w ramach systemu ONZ zajmującą się globalnymi problemami związanymi z narkotykami, Międzynarodowym Organem Kontroli Środków Odurzających, a także WHO i Światową Organizacją Celną. UE będzie również wspierać koordynację między odpowiednimi organami ONZ w celu kompleksowego i spójnego zajęcia się sytuacją w zakresie narkotyków.

Priorytet strategiczny 10: Wzmocnienie koordynacji i partnerstw strategicznych UE

Uznając przekrojowy charakter polityki w dziedzinie narkotyków, UE zobowiązuje się do wdrażania przedmiotowej polityki, w tym niniejszej strategii, z zastosowaniem jednolitego podejścia obejmującego całe społeczeństwo. Wymaga to ścisłej koordynacji między instytucjami, organami i agencjami UE oraz państwami członkowskimi, jak również aktywnego zaangażowania społeczeństwa obywatelskiego i podmiotów sektora prywatnego. Ten zbiorowy wysiłek ma na celu wzmocnienie wspólnych działań, maksymalizację wpływu i zapewnienie integracyjnego podejścia do wyzwań związanych z narkotykami.

10.1. Wzmocnienie koordynacji między instytucjami, organami i agencjami UE oraz państwami członkowskimi

Instytucje, organy i odpowiednie agencje UE muszą **koordynować swoje działania** związane z niedozwolonymi środkami odurzającymi, zapewniając przy tym komplementarność w ramach swoich odpowiednich mandatów. Państwa członkowskie zachęca się do dostosowania prowadzonych przez nie działań do niniejszej strategii i odpowiednie przydzielenie ukierunkowanych zasobów. Biorąc pod uwagę lokalne i regionalne różnice w sytuacji w zakresie narkotyków, państwa członkowskie powinny we wdrażanie strategii zaangażować **władze regionalne i lokalne**. Władze te odgrywają kluczową rolę, gdyż dostosowują interwencje do potrzeb społeczności oraz wspierają współpracę między zainteresowanymi stronami, takimi jak

[61] Konkluzje Rady z listopada 2018 r. w sprawie rozwoju alternatywnego: „W kierunku nowej koncepcji rozwoju alternatywnego oraz związanych z nim, skoncentrowanych na rozwoju, interwencji z zakresu polityki antynarkotykowej – wkład we wdrażanie dokumentu końcowego UNGASS 2016 oraz oenzetowskich celów zrównoważonego rozwoju", 14338/18.

[62] Konkluzje Rady z czerwca 2025 r. w sprawie priorytetów UE na forum Organizacji Narodów Zjednoczonych podczas 80. sesji jej Zgromadzenia Ogólnego, wrzesień 2025 r. – wrzesień 2026 r., dok. 10491/25.

służba zdrowia, organy ścigania i organizacje społeczne, w celu zwiększenia starań na rzecz profilaktyki, leczenia i redukcji szkód. Na szczeblu UE ważną rolę w rozwoju sytuacji związanej z narkotykami odgrywają Komitet Regionów i Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny.

Koordynacja między poszczególnymi sektorami, w szczególności w dziedzinie zdrowia, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, ma kluczowe znaczenie zarówno na szczeblu unijnym, jak i krajowym. Zintegrowane podejście oddolne, obejmujące organy ścigania, sądownictwo, służby socjalne i służbę zdrowia, agencje leków oraz organy w sektorach takich jak lotnictwo cywilne i transport morski, może poprawić wyniki w zakresie zdrowia i bezpieczeństwa. Ta współpraca między różnymi sektorami ma kluczowe znaczenie dla opracowywania kompleksowych rozwiązań dla wyzwań związanych z narkotykami.

Pomyślne wdrażanie niniejszej strategii zależy od skutecznego zarządzania i koordynacji. W związku z tym zachęca się Radę UE, by podczas przeglądu strategii i określania przyszłych kierunków działań przy wsparciu Komisji opracowała **ramy wdrażania**. Ramy te powinny jasno określać zainteresowane strony zaangażowane w realizację poszczególnych priorytetów oraz wspierać synergie i spójność między politykami w dziedzinie narkotyków na szczeblu unijnym, krajowym i lokalnym. Należy w nich ponadto zbadać sposoby zapewnienia, aby każde państwo członkowskie zachowało przegląd sytuacji w zakresie problemów związanych z narkotykami na poziomie krajowym w ramach podejścia obejmującego całą administrację rządową. Poprawiłoby to koordynację i pozwoliło zmaksymalizować wpływ polityki na szczeblu unijnym, krajowym i lokalnym.

Komisja i Rada UE powinny dokonywać regularnie przeglądu wdrażania strategii i prowadzić w tym celu wymianę informacji z państwami członkowskimi. Agencje UE, takie jak EUDA i Europol, będą pomagać w monitorowaniu wdrażania strategii. Skuteczne monitorowanie działań podejmowanych w celu zwalczania narkotyków wymaga gromadzenia danych i wskaźników oddziaływania, dlatego EUDA rozszerzy swój zestaw narzędzi do oceny polityki w celu dokładnego śledzenia postępów i wyników, aby ułatwić dostosowywanie strategii w odpowiednim czasie w celu zapewnienia jej maksymalnej skuteczności.

10.2. Wzmocnienie konstruktywnej współpracy ze społeczeństwem obywatelskim

Skuteczność reakcji politycznych wymaga zaangażowania w nie osób bezpośrednio dotkniętych problemami związanymi z narkotykami, aby wykorzystać ich doświadczenia do opracowywania praktycznych rozwiązań opartych na solidnych podstawach. Społeczeństwo obywatelskie ma zasadnicze znaczenie dla opracowywania polityki w dziedzinie narkotyków na szczeblu krajowym, unijnym i międzynarodowym. Na szczeblu UE rola Europejskiego Forum Społeczeństwa Obywatelskiego ds. Narkotyków w dalszym ciągu będzie nieodzowna dla wdrażania strategii. Ponadto w ramach swojego nowego mandatu EUDA zacieśni regularną współpracę ze społeczeństwem obywatelskim.

Na szczeblu krajowym należy wykorzystywać bezpośrednio wiedzę społeczeństwa obywatelskiego na temat pojawiających się tendencji i skutecznych sposobów reagowania na nie, aby kształtować i wdrażać odnośną politykę oraz środki. Zapewnienie odpowiedniego przydziału zasobów dla wszystkich służb antynarkotykowych i wspieranie zaangażowania społeczeństwa

obywatelskiego na wszystkich poziomach jest nieodzowne dla wspierania kompleksowego i inkluzywnego rozwoju polityki.

10.3.Zwiększenie skali partnerstw publiczno-prywatnych w obszarze polityki w dziedzinie narkotyków

Niedozwolone środki odurzające maja wpływ na wszystkie aspekty społeczeństwa, w tym na miejsca pracy, a przestępczość zorganizowana często przenika do legalnej gospodarki w celu podtrzymania nielegalnego handlu narkotykami. Zachęca się państwa członkowskie do współpracy z sektorem prywatnym w celu ograniczenia podaży narkotyków i popytu na nie oraz przeciwdziałania szkodom związanym z używaniem narkotyków. Wykorzystując sukces *sojuszu portów europejskich*, Komisja nawiąże **bliższe kontakty z operatorami prywatnymi**.

Rozwój partnerstw publiczno-prywatnych, zwłaszcza partnerstw z takimi sektorami jak sektor usług pocztowych, ma kluczowe znaczenie dla zwalczania nielegalnego handlu narkotykami, infiltracji przez grupy przestępcze i nielegalnego wykorzystywania prekursorów. Partnerstwa takie należy również wzmacniać w dziedzinie zdrowia i reintegracji społecznej, sprzyjając w ten sposób współpracy z podmiotami prywatnymi, które mogą dokonywać innowacji w rozwiązaniach w zakresie zdrowia. To kompleksowe podejście ma na celu połączenie działań prowadzonych we wszystkich sektorach, aby skutecznie stawić czoła wyzwaniom związanym z narkotykami.

Kluczowe priorytety

Komisja, we współpracy z Radą UE i państwami członkowskimi:

- **wzmocni międzynarodowe dialogi na temat narkotyków z państwami trzecimi i regionami, w tym starania na rzecz wzmocnienia i rozszerzenia międzynarodowych sojuszy przeciwko narkotykom syntetycznym;**
- **będzie w dalszym ciągu odgrywać wiodącą rolę w uczestnictwie UE w procesach polityki w dziedzinie narkotyków w ONZ oraz propagować oparte na prawach człowieka i zrównoważone podejście do polityki w dziedzinie narkotyków.**

Komisja, przy wsparciu agencji UE:

- **zacieśni współpracę operacyjną z krajami kandydującymi oraz kluczowymi państwami trzecimi i regionami w ramach zwalczania nielegalnego handlu narkotykami;**
- **podejmie wspólne wysiłki z państwami członkowskimi w celu przyspieszenia prac Europejskiej Koalicji przeciwko Narkotykom.**

Komisja i państwa członkowskie powinny:

- **zintensyfikować współpracę z Europejskim Forum Społeczeństwa Obywatelskiego ds. Narkotyków;**
- **propagować partnerstwa publiczno-prywatne w obszarze polityki w dziedzinie narkotyków.**

Wniosek

W kontekście dzisiejszego nieprzewidywalnego krajobrazu narkotykowego UE musi aktywnie uprzedzać zagrożenia, zapobiegać szkodom oraz podejmować zdecydowane działania na rzecz ochrony zdrowia i bezpieczeństwa.

Przestępczość zorganizowana i nielegalny handel narkotykami osłabiają bezpieczeństwo na całym świecie, podsycają przemoc, napędzają korupcję i sprzyjają destabilizacji społeczności, a nowe narkotyki syntetyczne o dużej sile działania stwarzają poważne wyzwania w dziedzinie zdrowia. Niezbędna jest zdecydowana, zintegrowana reakcja, z naciskiem na gotowość i zapobieganie.

Zasadnicze znaczenie ma wzmocnienie struktur zdrowia publicznego ukierunkowane na profilaktykę, leczenie, reintegrację społeczną i redukcję szkód w całym spektrum opieki. Równie ważne jest usprawnienie egzekwowania prawa przy jednoczesnym wspieraniu partnerstw, które priorytetowo traktują dobrostan człowieka. Zapewnienie zrównoważonych rozwiązań jest nieodzowne, aby ochronić naszą tkankę społeczną i przyczynić się do wyznaczania globalnych standardów dla naszych partnerów.

Strategia Komisji określa kompleksowe ramy w celu spójnego rozwiązywania problemów związanych z niedozwolonymi środkami odurzającymi, zapewniając zainteresowanym stronom wytyczne w celu ochrony obywateli i społeczności przed zorganizowaną przestępczością narkotykową i jej szkodliwymi skutkami. Zintegrowane podejście obejmujące całe społeczeństwo, przyjęte w niniejszej strategii łączy politykę w zakresie zdrowia i bezpieczeństwa, zwiększając korzyści dla zdrowia i wzmacniając środki bezpieczeństwa. Komisja z niecierpliwością oczekuje omówienia tych ważnych kwestii z Parlamentem Europejskim i Radą.

Uzgodnienie działań na rzecz bezpieczeństwa i zdrowia ma zasadnicze znaczenie dla wypracowania kompleksowej reakcji, zapewniającej wszystkim bezpieczniejszą i zdrowszą przyszłość.